

Всеукраїнська загально-політична і літературно-художня газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЩА

<http://svitlytsia.crimea.ua>

№ 5 (1786)

П'ятниця, 31 січня 2014 р.

Видається з 31 грудня 1992 р.

Ціна договірна

ПРЕЗИДЕНТ ПРИЙНЯВ ВІДСТАВКУ АЗАРОВА І КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ

Президент України Віктор Янукович прийняв відставку Прем'єр-міністра Миколи Азарова й уряду країни. Відповідний указ оприлюднений на офіційному сайті Глави держави. Водночас В. Янукович доручив Кабінету продовжувати працювати до початку роботи ново-сформованого уряду.

«Керуючись статтею 115 Конституції України та відповідно до пункту 9 частини першої статті 106 Конституції України, постаючию: прийняти відставку Прем'єр-міністра України Азарова Миколи Яновича, що має наслідком відставку всього складу Кабінету Міністрів України», — говориться в указі. Указ набуває чинності з дня його публікації.

28 січня прес-служба Кабінету Міністрів повідомила, що М. Азаров подав у відставку. «З метою створити додаткові можливості для суспільно-політичного компромісу, заради мирного врегулювання конфлікту я прийняв особисте рішення просити Президента України прийняти мою відставку з поста Прем'єр-міністра України», — заявив М. Азаров.

Згідно з Конституцією, відставка прем'єра має наслідком відставку всього складу Кабінету. Проте Кабінет Міністрів, відставку якого прийняв Президент, за його дорученням продовжує виконувати свої повноваження до початку роботи новоформованого Кабінету, але не більше ніж 60 днів.

Обов'язки глави уряду віднині виконуватиме перший вице-прем'єр-міністр України Сергій Арбузов.

Прес-служба Глави держави нагадує, що за чинним законодавством призначення Прем'єр-міністра України здійснюється Президентом України за згодою більше ніж половини від конституційного складу Верховної Ради України; письмове подання про надання згоди на призначення на посаду Прем'єр-міністра України вноситься Президентом України до Верховної Ради України після прийняття рішення про відставку Кабінету Міністрів України, припинення повноважень Прем'єр-міністра України; Верховна Рада України розглядає подання Президента України не пізніше, ніж у п'ятиденний строк з дня внесення такого подання до парламенту.

Нагадаємо, що під час переговорів лідерів опозиції з владою пост Прем'єр-міністра України було запропоновано Арсенію Яценюку, а віце-прем'єру з гуманітарних питань — Віталію Кличку, проте вони заявили, що «не бачать себе в уряді Януковича»...

СОЛОДКО Й СОРОМНО ЖИТИ В КРИМУ...

Солодко — це, зрештою, усім, навіть безхатченкам, на боці яких — кримська м'яка зима. Але є й зовсім інший вимір, пов'язаний з власниками приморських котеджів та маєтків, де осідають чималі гроші відпочиваючих, а також з розвиненою як для автономії владною надбудовою (якщо не зраджує пам'ять, лише 24 міністерства та відомства, що утримуються платниками податків).

Солодко контактувати із живописною кримською природою, вдихати сповнене озоном морське повітря, і чим товщий гаманець, тим більше можна отримати різних суто кримських задоволень. Ale добро не завжди породжує добро, і на цій благословеній Господом землі переважна більшість громадян сповідують особливі цінності, що викликає тривогу і настороженість.

Переважна — це тому, що саме кримчани, віддаючи свої голоси, формують представницьку владу, отже, її піділяють її позицію, бо інакше б ця влада була б розважливою і толерантнішою, деінде навіть настуваючи на горло власній пісні.

А пісня ця така:

— Пора нові закони употребляти в дело, в том числе и в Криму.

Це лейтмотив виступу Григорія Іоffe, заступника голови ВР АРК Володимира Константинова. І має він на увазі ті самі закони Олійника-Колесніченка, які привели до збройних сутичок на київському Майдані і поклали в гробы кілька хлопців з боку протестувальників: вірменина Сергія Нігояна, білоруса Михайла Жизневського та українців Юрія Вербицького і Романа Сеника. Ці хлопці не зробили нічого злого пану Григорію, до них навіть не клейтесь тавро «бандерівець», бо перший — із вірменської сім'ї, що іммігрувала до України із Нагорного Карабаху, а Михайло — дитя режиму Лукашенка, щоправда, неслухняне, в душу котрого якимись вітрами занесло зерно свободи, що зийшло і розквітло любов'ю до своїх українських братів і бажанням бути корисним в їхній боротьбі. Ті, хто знав лівів'янина пана Юрія, називають його

Сімферополь, 28 січня 2014 р. Мітинг «провладний»

пацифістом і не розуміють, чому так склалася його доля: пораненого 51-літнього чоловіка викирали в присутності лікарів прямо з їхнього кабінету, піддали його нелюдським тортурам, а потім кинули роздягненим замерзати при десятиградусному морозі у лісосмузі. Після важких ран, отриманих на вулиці Грушевського, помер у лікарні українець Роман Сеник...

Цікаво, а кого хоче пан Григорій покарати з допомогою новітніх драконівських законів зі своїх земляків? Адже вони дозволяють ув'язнювати на 15 років не серійних секунальних маніаків (до них особливих претензій немає), а звичайних громадян, не задоволених владним режимом. Важко мені чути подібні слова саме від цієї людини, адже знала Григорія Адольфовича як чесного прогресивного журналіста і дуже сподівалася, що разом з його входженням до депутатського корпусу там побільшає людності і здорового глузду. Ale і напередодні Дня Соборності та Свободи чую приближно таке: ці події до Криму насправді не мають жодного стосунку, інша справа — день Кримської автономії. А ведучий телепередачі вже наполягає на тому, що цей «знаменний» день варто зробити вихідним.

То невже так солодко перебувати у кримському представницькому органі, що смак не псує і гіркота сліз, які проливають за загиблими іхніми соратниками і родинами?

До пана Константинова особливих претензій не маю — він завжди був таким: відкрито зневажав державну мову, а ось тепер вже вкотре ініціює звернення до Президента, аби той припинив фінансування бунтівних регіонів та ввів у державі надзвичайний стан, щоб задушити «коричневу чуму» і розправитися з «бандформуваннями екстремістів».

А це ж мільйони українців, охоплені обуренням, що накопичилося за останні роки злідненого і несправедливого життя, це ж дві третини нашої держави! «Я — Олеся, я — не екстремістка, я — український народ» — запам'ятався напис на одному з плакатів. Ale це — не в Криму, тут гасла інші. Ну, скажімо: «США і НАТО на ... нам не надо» (щодо трьох крапок, то це вже корекція моїх власна).

Бо і дійсно, США кримчанам не авторитет. Депутат ВР АРК С. Шувайников закликає офіційно звернутися до лідера іншої країни, аби той посприяв вирішенню питання щодо самовизначення півострова. Te, що ми живемо поки що не в

Росії, не важко було і сплутати, оскільки мова сусідньої держави панує в усіх владних кабінетах та в офіційних засобах масової інформації.

Але хорошого ніколи не буває забагато. Ось на одному з телевізійних ток-шоу виступає депутат ВР АРК з двадцятирічним стажем Сергій Цеков: «Ми, русські, устали от того, что уже 20 лет живем в Украине», — скаржиться він. I нікому дати йому слушної поради, приблизно такої: «Устал? То єдь собі в російську глибинку і будеш там у своє задоволення працювати за фахом — лікарем».

Ta не менше «устала» і депутатка міськради Світлана Савченко, яка наполягає на конфедерації і принципово не згодна із визначенням «український народ». Вона скаржиться, що її як російськомовну людину тут утискають. Втім, країні дурницям поклали двадцятирічна дівчина, яка заявила, що теж є російськомовною, але жодного разу в житті не мала пов'язаних з цим проблем.

Ta депутати різних рівнів чують тільки себе. Ale це не стосується пропозиції взятися до патрулювання вулиць з боку представників партії «Русське единство» та російського козацтва. Щоправда, прем'єр-міністр Криму Анатолій Могильов в інтерв'ю одній із журналісток заявив, що охороняючи такі формування можуть хіба що власний дівір. Взагалі позиція кримського уряду значно відрізняється від позиції народних обранців, за яких дійсно соромно. Anatolij Mogiljov виступає з мирними ініціативами. Можливо, тому і кримська міліція виконує свою природні функції: себто захищає тих, на кого спрямована агресія, і не співпрацює з місцевими тітушками, які відбуваються в інших регіонах України.

(Продовження на 3-й стор.)

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України,
Всеукраїнське товариство «Прогресів» імені Тараса Шевченка,
трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця»

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети «Кримська світлиця» нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства «Прогресів» «БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ»

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована
Міністерством юстиції
України
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 12042-913ПР
від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269

Редакція не завжди по-
діляє думки авторів публі-
кацій, відповідальність за
достовірність фактів не-
суть автори.

Рукописи не рецензують-
ся і не повертаються. Ли-
стування з читачами - на
сторінках газети.

Матеріали для друку
приймаються в електрон-
ному вигляді. Редакція
залишає за собою право
скорочувати публі-
кації і редактувати мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора -
(067) 650-14-22
(050) 957-84-40

АДРЕСА РЕДАКЦІЙ:
95006, м. Сімферополь,
бул. Гагаріна, 5,
2-й пов., к. 13 - 14
e-mail: kr_svit@meta.ua
http://svitlytsia.crimea.ua
Віддруковано в ТОВ
«МЕГА-Поліграф»,
м. Київ, вул. Марко
Вовчок, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
e-mail: office@mega-
poligraf.kiev.ua
Тираж — 2000

ВИДАВЕЦЬ -
ДП «Національне
газетно-журнальне
видавництво»
Генеральний директор
Олеся БІЛАШ
03040, м. Київ,
вул. Васильківська, 1,
тел./факс
(044) 498-23-65
Р/р 37128003000584
в УДКСУ у м. Київ
МФО 820019
код ЕДРПОУ 16482679
E-mail:
vidavnicstvo@gmail.com

Розповсюдження,
передплата, реклама:
тел. +38(044) 498-23-64;
+38 (050) 310-56-63

РАДА СКАСУВАЛА СКАНДАЛЬНІ ЗАКОНИ

У вівторок Верховна Рада скасувала 9 із 12 законів Олійника-Колесніченка, які обмежували громадянські свободи громадян і були прийняті 16 січня «у ручному режимі».

За відповідне рішення проголосував 361 депутат (у сесійній залі було зареєстровано 412). Всі 9 законів були виставлені на голосування одним пакетом. Як і передбачалося, Комуністична партія та відміну цих законів не голосувала, регіонали Колесніченко та Царьов проголосували «проти». Проголосували «за»: «Партія регіонів» — 161 голос, «Батьківщина» — 81, «УДАР» — 39, «Свобода» — 35, позафракційні — 39.

Отже, закон про посилення відповідальності за порушення в ході масових акцій скасований. Згідно з регламентом, спікер має не пізніше як за 5 діб передати ці закони на підпис Президента, який, у свою чергу, має теж 5 діб на їхне підписання чи ветування.

Після перерви депутати мали розглянути Закон про амністію, внесений у порядок денний 396-ма голосами, але прийняття його не вдалося, оскільки, за словами лідера «Свободи» Олега Тягнибока, умовою його прийняття провладні депутати назвали розпуск Євромайдану. У середу в парламенті продовжилася позачергова сесія, депутати кілька разів ішли на перерви, під час яких тривали переговори щодо «закону про амністію». Дискусії йшли довкола двох проектів законів, авторами яких є позафракційний депутат Юрій Дерев'янко і двоє представників фракції Партиї регіонів Дмитро Шленов і Віталій Журавський.

Перший документ передбачає звільнення від кримінальної та адміністративної відповідальності осіб, які були учасниками масових акцій протесту, починаючи з 21 листопада 2013 року, за умови, що вчинені ними правопорушення пов'язані з масовими акціями протесту. Законопроект Дерев'янка не передбачає умови звільнення протестувальниками захоплених адміністративних будівель і приміщень.

У законопроекті пропонується також врегулювати питання захисту персональних даних осіб, які були учасниками масових акцій протесту. Зокрема, пропонується заборонити збирання, реєстрацію, накопичення, зберігання, адаптування, зміну, поновлення, використання і поширення персональних даних осіб, які були учасниками масових акцій протесту, що розпочалися 21 листопада 2013 року. Накопичені персональні дані підлягають знищенню у встановленому законодавством порядку.

Водночас законопроект Шленова і Журавського визначає умовою для набуття чинності свого законопроекту звільнення мітингувальниками всіх зайнятих ними приміщен, розблокування вулиць, демонтування наметів, «добровільне передання органам внутрішніх справ зброї та бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристрій, що зберігаються в місцях проведення масових акцій протесту або у їхніх учасників, розпуск незаконних воєнізованих формувань, що були утворені або діяли під час масових акцій протесту».

На момент підписання цього номера газети до друку Закон про амністію ухвалений ще не був...

АНОНС! У неділю, 2 лютого, дивіться в авторській програмі Олександра Польченка «Рідна хата» (ДТРК «Крим») телерозповідь про презентацію Шевченка ПРОШУ СЛОВА!

ківського номера літературного журналу «Крим», яка пройшла в редакції «Кримської світлиці». Поч. о 17.45.

* * *

Наступний номер «Кримської світлиці» вийде 14 лютого.

ВІД КРУТ - ДО МАЙДАНУ...

Сергій Нігоян на Майдані

Михайло Жизневський

Сергій Нігоян

Юрій Вербицький

Роман Сеник

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ — ЯК ШАНС ПОВЕРНУТИ ВЛАДІ ЛЮДСЬКЕ ОБЛИЧЧЯ

Серйозні зміни в суспільстві ніколи не відбуваються легко й безболісно. Це твердження є справедливим для всіх часів і народів. Наразі маємо змогу переконатися, що і наш час, і ми жодним винятком не є. Зміни ті є уявцем об'єктивним і за великом рахунком не надто залежать від нашої волі. Не можемо ж ми, насправді, підніматися аж в таке захмар'я, які уявити, що спроможні контролювати той процес. Проте, схоже, дехто мислить саме так. Куца та думка так відносять вихід в таких недалеких мізках, які не живилися непогамовними інтересами влади, підпертими нашими ж грішми, якими вона розпоряджається.

Власне, будь-яка влада намагається консервувати своє панівне становище. Наша пішла в цьому якнайдалі. З усією очевидністю ми бачимо це в ці дні. Отже, — самозбереження навіть за рахунок крові. Не своєї, звісно ж. Таке засуджувалось у всі часи. Маємо усвідомлювати при тому, що являє собою «наша» влада. Мається на увазі темне минуле деяких провідних осіб ПР. Кримінальне минуле. Хтось може сказати, що те, що залишили за собою, все ж не має значення. Але ж! Все пережите нами, весь досвід, отриманий нами в

житті, в жодному разі не зникає безслідно, натомість накладає відбиток на наше съогодення, рівно як і на майбутнє. Це повною мірою стосується не лише окремої особистості, а й влади в цілом. Тож минуле нашої «еліти» проростає метастазами у съогодення. Схоже, саме ті метастази обумовлюють демонстровану владою неадекватну поведінку. Коротко її можна визначити як гіпертрофовану нелюбов, презирство до свого народу, до його мови, звичаїв, потреб і устремлінь. Не дивно, що й народ сприймає владу з тими ж почуттями. Та стіна відчуження, побудована свідомою ж несвідомо з обох боків, виросла вже до неба.

Наймерзеннішим в цій ситуації є вже неприкраща опора кримінальної влади на різного роду люмпенів, використання на своєму боці в съогоднішньому протистоянні з народом криміналітету, притому влада навіть не вважає за потрібне приховувати те. Садистські знущаються над ними морально, фізично, фільмуючи при тому всі ті «розваги»! Де ще бандити нападають на демонстрантів під прикриттям спецпризначених, діють спільно з ними, які відбуваються в Черкасах, Дніпропетровську, Запоріжжі! Де ще в демократичному світі якісні «беркути» з тітушкомос полюють на студентів, відстрілюють представ-

Валентин Бут

ніків мас-медіа, медперсонал, викрадають з лікарень поранених, спільно трощать автомобілі протестувальників, а їхніх власників вивозять до лісу, де лишають роздягненими на морозі, в снігу?! Де ще стріляють в журналістів?

Мені важко зображені, чи то влада сподівається, що в світі цифрових технологій, коли будь-який власник фотокамери чи телефону може практично миттєво поширити інформацію на весь світ, щось можна приховати, а чи їй насправді просто байдуже, що про неї думають. І те й інше викликає глибоку тривогу й непереборне бажання чимшивше змінити таку владу.

Ми пережили чимало змін-перереформувань світу, в якому виросяли й народили дітей: тотальні збурження та кримінальні війни дев'яностих, хижакське розграбування країни, але всі ці роки ми

ще плекали надію на те, що попри всі негаразди, попри всі труднощі ми рухаємося хоч і покруено, а все ж стежиною прогресу. Сьогоднішня корумповані влада переконливо показала, що право в її розумінні — то право сили, а місце, де вона бачить народ, — то стійло для бездумно-слухняного білда. Лише бездумний раб може бажати собі, своїм діям такої долі. Сьогодні вулицями українських міст, містечок, селищ і сіл крокує революція людської гідності. Вона заглядає до кожного дому, не мінає жодної оселі. Ти вже привітав її, товариш?

З Майдану — Валентин БУТ, мешканець с. Міжводне Чорноморського району АР Крим

28 січня 2014 р.

* * *
«МАЙДАН:
КРИМСЬКИЙ ВНЕСОК»
— читайте на стор. 6-7

СОЛОДКО Й СОРОМНО ЖИТИ В КРИМУ...

(Закінчення.)

Поч. на 1-й стор.)

Тож свою любов і захоплення наша громада висловлює саме кримському «Беркуту», який сьогодні демонструє свої моральні якості на крів'ю Євромайдану у двоїзі з «фашистами», «подлецями», «бандеровцями». А ВР АРК закликає збирати для цих хлопців посили і не якісні там сухарі, а згущене молоко та малинове варення.

Дії «Беркуту» в епіцентрі революції — це особлива тема, сьогодні вона обговорюється у всьому світі — і не лише правозахисниками. Це, зокрема, саме завдяки їм прости селянин, козак Михайло Гаврилюк став «зіркою Інтернету». Захопивши вже немолодого козака під час наступу, «беркутівці» розлягнули його догола на п'ятнадцятиградусному морозі, спочатку били, доки його тіло не вкрилося синянами, в два прийоми відрубали козацького «оселедця», а потім вручили в руки льодоруб і почали з ним фотографуватися, як дітилахи на Ялтинській набережній з мавпою. Голий, синій від морозу та побоїв, в оточенні своїх катів, на думку глави УПЦ Крівського патріархату Святішого Патріарха Філарета, цей чоловік, який так і не схилив перед ворогами голови, став уособленням українського народу: змученого, але не приниженої, гордого і нездамного. А для міжнародних правозахисників ця сцена дає підстави говорити про порушення карних справ проти так званих правоохраніць, бо, скажімо, в тій же Америці, куди нам «не надо», побиття громадян поліцією — вірний шлях на лаву підсудних.

Щодо пакету скандальних законів, які, зі слів тих, хто за них проголосував, у пом'якшенні вигляди повторяють американські та європейські і які так обурили керівництво саме цих країн (чи не парадоксально?), міжнародний правозахисник Андрій Юрів наголосив, що вони суперечать будь-яким міжнародним нормам, і наступним кроком України має стати вихід із Ради Європи, а в подальшому і з ООН.

А ось один із їхніх авторів пан Колесніченко повідомив

з телекрану, що працювали над ними три роки і дуже ними пишається. До речі, сам він — теж кримчанин, і мені й досі несилася піврітити, що це він годував колись севастопольців дешевим хлібом, іронізував над кримським президентом Ю. Мешковим, за що навіть одержав від нього ляпаса в ліфті. Тоді пан Вадим здавався мені надзвичайно симпатичною людиною, а ось тепер думаю: що на нього чекає, коли він, як і всі ми, потрапить у той вимір, де вже не діє депутатська недоторканність? І чи переважить дешевий хліб оті молоді втрачені життя, страждання і слізози, в яких прямо чи опосередковано він винні?

А перед очима — ще одна картинка. Це неповнолітній хлопець, який фотографував на мобільний телефон події на вул. Грушевського і потрапив до рук «беркутівців». З підлітка зробили справжню відбивну, перетрошивши йому кості, а добивали вже голим, поставивши на сніг на коліна і притиснувши при цьому спливачі Гімн України та зізнаватися в симпатії до своїх катів. Пізніше хлопець втік із лікарні, бо катування було лише прелюдією, а в майбутньому на нього очікувало ув'язнення до 15 років «за участь в масових заворушеннях». Ну а для них, хто над ним знущався (або ж таких самих), кримчани збиралі малинове варення. Як це?

Простояв чотири години на майже двадцятиградусному морозі на колінах і російській журналіст, який склонився за компанію разом із автомайданівцями, і якби неnota протесту російського посла, ймовірно, розділив би іншю подальшу долю. Пан Вадиме, ви ж любите Росію, не вже це вас абсолютно не хвилює?

Втім, є люди, котрі встають перед «Беркутом» на коліна цілком добровільно. Це — святі люди, бо вони — матері, і для них «чужих дітей немає». Жінки моляться, благають вояків не стріляти, натомість поверталися додому, заводили сім'ї, народжували дітей, таким чином сподіваючись зберегти хоча б кілька людських життів. На їхніх жилетках написане одне лише слово — «мама». А вас,

пане Колесніченко, хіба не мама народжувала й виховувала? У вас не переходить горло, коли ви спостерігаєте подібні сцени на телекрані?

А якщо «так», не хвильотесь, це не від слабкості, це цілком нормальним. Бо, як каже глава Української греко-католицької церкви Блаженний Святослов (Шевчук), той, хто б'є конкретну людину, у цей же час б'є усе суспільство, завдає болю кожному, хто спостерігає за катуванням. Так само і матері звертаються з благанням до кожного. А вслід за ними представники усіх релігійних конфесій, єдиним захистом і зброєю яких є молитва, подовгу моляться за мир і порозуміння, стоячи на «нейтральному смузі» поміж ворогуючими сторонами. Втім, вона не така вже й нейтральна. Ось біля самої ноги священика розривається пляшка з горючою сумішшю. Та Бог береже, бо моляться вони не за введення комендантської години — за це треба молитися рогатому.

А я думаю: звідки раптом у людей взялося стільки ненависті одне до одного? «Беркутівці», там де їхні дії таки обмежують офіційний статус, співпрацюють з продажними тітушками, які, зважаючи на їхню поведінку, є напівкримінальним елементом. Буквально рік тому об'єдналися і праворадикальні українські угруповання, утворивши «правий сектор», для якого немає переконливих авторитетів і який безрозсудно рветься в бій.

Але ж для всього цього існують певні причини, які чи то виники, чи то загострилися, і це не лише зволікання зі вступом до асоційованого членства в Євросоюз та закон Олійника-Колесніченка. Пам'ятаю, як під час Помаранчевої революції люди прикарашали щити спецпризначених квітами, і тоді не пролілася жодної краплі крові. Що змінилося з того часу? Чому сьогодні повояться, як фашисти, ті, хто називає фашистами іншу сторону?

Спостерігаючи, як завзято працюють майданівці, рубаючи лід і споруджуючи барикади, думаю не без сарказму: «Цю б енергію — та у мирних цілях!». І відповідаю сама собі: «Так використовували ж!

Працювали, горбатилися, а який результат, окрім того, що накопичили комусь мільярди?». Часто згадую сусіда, пенсіонера, який поставив у електролічильник «жука», а коли його скопили на гарячому і призначили штраф на 15 тис. гривень, не маючи чим платити, просто повісився. Вся ця негативна енергія: горе, відчай, безнадія — вона не зникає безслідно. І тут не впоратися одній церкві, потрібна чесна влада, яка призначає на ключові посади гідних, а не своїх, карає винних, а не цапів-відбувайлів, у якої слово не розходиться з ділом, а «соціальний» бюджет — це не 70 грн. на рік додатково до мінімальної пенсії, якщо вже за кілька місяців картопля подорожчала від п'ятеро, влада, котра своїх опонентів не «розводить, як кошеня», а власну достойну поведінку вважає справою чести.

І карну відповідальність треба вводити не за наклеп, бо його підтверджено або спростувати можна тільки через наш (продажний) суд, а за зумисний обман народу, у всіх формах, словом ідею, та інші злочини проти нього. Але такий пакет законів не буде ніколи зініційований згори, анизу, як бачимо, він може бути написаний тільки власною кров'ю.

Двічі за вечір вмикаю телевізор, і знову на екрані — Григорій Іоffe, який з народи Дня пам'яті жертв Голодомору називає майданівців ідейними соратниками тих, хто нищив євреїв і хто насправді є вишколеними за кордонними спецслужбами бойовиками. Пан Іоffe закликає якнайшвидше застосувати до них «непопулярні» засоби (голокостом по голокосту).

Проігноровано і позицію прем'єр-міністра А. Могильова — в Криму вже створюються народні воєнізовані дружини. Забороненотутакождільництво партії «Свобода».

А я думаю про тих 136 журналістів (донедавна колег пана Григорія), які зазнали тортуру під час виконання своїх професійних обов'язків у «гарячих точках» України, і розмірковую, скільки їх ще постраждає нізашо під час здійснення «непопулярних» заходів? Неваже ж вони теж усі — фашисти і їх зовсім не шкода? Думаю, більшості з них, як і мені, теж хотілося б мирі і злагоді, але не на крові і не за рахунок слабшого, а на основі взаємних домовленостей та компромісів.

Тамара СОЛОВЕЙ

ЗВЕРНЕННЯ

Президенту України
до Українського народу
у зв'язку з Міжнародним днем
пам'яті жертв Голокосту

Дорогі співвітчизники!

27 січня минає 69 років від дня, коли війська Першого Українського фронту звільнили бранців концентраційного табору «Аушвіц-Біркенau» поблизу польського міста Освенцим.

Жахлива правда про цю та інші «фабрики смерті» вразила світ і наочно продемонструвала наслідки реалізації нацистської ідеології, заснованої на расовій ненависті та зневазі до людини. Як уособлення лютого антисемітизму і ксенофобії Голокост

став символом страждань єврейського народу. Лише на українській землі від рук нацистів загинули сотні тисяч його представників.

Ушановуючи їхню пам'ять, ми згадуємо про героїзм українців, які із ризиком для життя рятували євреїв від знищення у Бабиному Яру чи інших місцях масових розстрілів.

Сучасний світ багатий розмаїттям націй, культур та конфесій, однак і нині у ньому часто бракує взаємоповаги та толерантності. Тож з усією відповідальністю перед прийдешніми поколіннями маємо відстоювати принципи мирного співіснування, утверджувати злагоду і терпимість у суспільстві.

Віктор ЯНУКОВИЧ

У бібліотеці ім. І. Я. Франка в Сімферополі відбулася презентація збірника документів і матеріалів «Голокост у Криму 1941-1944 рр.», приурочена до Міжнародного дня пам'яті жертв Голокосту.

Збірник був виданий за підтримки Республіканського комітету Автономної Республіки Крим з інформації та Міністерства культури АРК і містить факти з історії Голокосту в Криму, що раніше не публікувалися.

Присутні на презентації могли ознайомитися з виданнями про Голокост з фондів бібліотеки Благодійного єврейського фонду «Хесед Шимон» і подивитися архівні документи на експозиції «Голокост: символ вічної скрботи». Завершився вечір пам'яті переглядом відеофільму «Крайна іграшок».

У заході також взяли участь заступник голови Верховної Ради АРК Григорій Іоffe, Постійний Представник Президента України в Криму Віктор Плакіда, Почесний консул Ізраїлю в Криму Ян Епштейн.

ПОЛІТИЧНІ БУДНІ СЕВАСТОПОЛЯ

Партія «Русский блок», яка зареєстрована у Міністерстві юстиції під назвою «Русський блок», 22 січня оголосила на своєму сайті про набір добровольців для боротьби «с бандеровською сволоччю». Українська хостинг-компанія Unihost.com повідомила про непропусимість такого оголошення і заблокувала сайт. Після цього лідер «Русського блока» депутат міськради Севастополя Геннадій Басов переніс сайт до Росії і повідомив, що збір заявок триває.

У наступних оголошеннях на порталі «Форпост» він погрожує, що загони самооборони візьмуть під спостереження всі стратегічно важливі об'єкти міста. В інших регіонах будуть створені аналогічні структури найближчим часом. Створюватимуться мобільні групи і координаційні штаби.

Під час минулих виборів до ВР у 2012 р. ця маргінальна партія отримала голоси 63 тисяч виборців по всій Україні, що склало 0,31% від загальної кількості. У Криму партія отримала 1,2% голосів. Особливу підтримку вона має в Севастополі, де у міській раді є фракція, до якої раніше входив заступник голови міської державної адміністрації Дмитро Белік.

Біля будівлі Генерального консульства Польщі в Севастополі 24 січня відбувся мітинг під гаслом «Не допустимо втручання у внутрішні справи України». До організаторів — ГО «Русське молодежне движение» і партії «Русське единство» — приєдналися представники «Дітей війни Севастополя», «Українського вибора», руху «17 Марта», Молодіжної партії, «Союзу рабочих Севастополя», «Союзу советських офіцерів», КПУ і ПСПУ, «Жителів осажденого Севастополя». Більшість із них зареєстровані українськими дозвільними органами юстиції.

Ці численні організації поставили до ста протестантів, які тримали плакати: «У нашій країні ми розберемося самі!», «Польща! Не втручайтесь у внутрішні справи України!», скандували: «Росія!». Для телевізійної картиночки ріжений Іван Сусанін прийшов з плакатом «Ляхи, ідіть в ліс».

Антон Тицький з всеукраїнської громадської організації «Русське молодежне движение» пояснив, що вони принесли до консульства Польщі в Севастополі арматуру і бруківку, бо те, що поляки хочуть привести до порядку громадянську війну!

Найкомічнішим був виступ секретаря севастопольського міському ВЛКСМ Олександра Череменова, котому, як повідомляє портал «Форпост», примарился таке: «Сьогодні страшний ворог проявився у всій своїй підлій красі. Ми бачили дівчину, яка з'явилася тут з транспаронтом «Крим — це теж Україна!». Це живе уособлення того покоління, яке було вирощено капіталістами за 23 роки. Для чого вони це зробили? Для того, щоб ми точili, вибачте за вислів, ножі проти жителів Західної Укра

«ОТЕЧЕСТВО СОБІ ГРУНТУЙМО В РІДНІМ СЛОВІ!»

25 січня у севастопольській загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів № 60 ім. Героя Радянського Союзу Володимира Пилипенка у присутності школярів, студентів та вчителів відбулося урочисте відкриття фінального етапу XIV Міжнародного конкурсу з української мови ім. Петра Яцика. Це свято вже стало традиційним для горян. У І етапі конкурсу цього року в м. Севастополі взяло участь близько 4 тисяч учнів і студентів з усіх навчальних закладів. До фіналу дійшли 38 кращих учасників.

Присутні палко привітали учнівщиною гімназії № 8 Любов Янковську, яка минулого року вже вдруге стала переможницею конкурсу і посіла II місце.

З вітальним словом до конкурсантів звернулася заступник начальника відділу загальної середньої освіти, шкіл-інтернатів, дошкільних закладів і виховної роботи Управління освіти та науки Евгенія Панасенко, яка привітала їх від імені управління та від голови Севастопольської міської державної адміністрації, начальника Управління освіти та науки Ірини Заєць і побажала творчої наслаги учням і студентам.

Голова Севастопольської міської організації «Союз українок», доцент кафедри української філології Севастопольського міського гуманітарного університету Тама-

ра Мельник зазначила, що мова має божественне походження, і сьогодні вчені доводять, що кожне слово, кожен звук, який ми промовляємо, має торсійне pole... Значить, мова жива і чутлива.

Вона привітала учасників і від імені почесної голови Союзу Українок Богдані Процак та подякувала учителям-словесникам, які зацікавили учнів, закохали їх в українське слово, батькам, які підтримували і заохочували дітей, та методисту з української мови і літератури Інституту післядипломної освіти Севастопольського міського гуманітарного університету Валентині Лопатюк.

Свій виступ вона завершила словами Пантелеймона Куліша, який писав: «Отечество собі грунтуймо в ріднім слові!».

Доцент кафедри українознавства Військо-морської академії ім. П. С. Нахімова, представник Ліги українських меценатів Ольга Андріїнова приєдналася до тих найкращих побажань і сказала, що всім нам дуже приемно через те, що інтелектуальну перемогу здобули у рік, коли вся Україна святкує 200-річчя з дня народження Тараса Шевченка.

Пам'ятними сувенірами та дипломами були нагороджені, зокрема, учні, які посіли I місце: учениця 3 класу гім-

Учні 5-8 класів перед виконанням завдань фінального етапу

Напевне, перше в житті інтерв'ю дає п'ятикласник гімназії № 8 Арсеній Бруннер

назії № 10 Олена Демиденко, Дар'я Дьякова (4 клас, гімназія № 7), Арсеній Бруннер (5 клас, гімназія № 8), Максим Порівай (6 клас, гімназія № 24), Оксана Кучурка (7 клас, гімназія № 7), Юлія Худіна (8 клас, ЗОШ № 58), Ірина Мадюкіна (9 клас, ЗОШ № 31), Ганна Панчоха (10 клас, гімназія № 7), Вікторія Брикалова (11 клас, гім-

назі № 5) та студенти Ірина Кольцова (Севастопольський медичний коледж ім. Жені Дерюгіної), Ірина Усанова (Севастопольський міський гуманітарний університет) і Марина Шерemet (Севастопольський національний технічний університет).

Грамотами Управління освіти та науки і книгами від міської організації «Союз українок» були нагороджені вчителі і викладачі української мови і літератури.

Урочистості оздобили чаївні українські пісні від ансамблю бандуристів під керівництвом учителя музичного мистецтва Ганни Ільїної. Присутні почули пісні «Сопілочка», «Стежки добра», «Краща мова єднання», на-солодились сольним танцем «Квітка-душа» у виконанні учениці 7 класу гімназії № 5 ім. Лесі Українки Віолетти Романової. Далі відбулось відкриття конверта із завданнями фінального етапу і переможці приступили до роботи.

Микола ВЛАДЗІМІРСЬКИЙ

Нагороду отримує випускниця гімназії № 5 ім. Лесі Українки Вікторія Брикалова

Талановитий педагог гімназії № 8 Наталя Іванко отримує нагороду від Управління освіти і науки та Союзу українок

Звучить пісня «Краща мова єднання». Виконують учні та вчителі гімназії № 5 ім. Лесі Українки

навіки залишиться непорушною. Ми повинні усвідомлювати, що лише в єдності дій та соборності душ можемо досягти величної мети — побудови економічно й духовно багатої, вільної й демократичної України, якою пишатимуться наші нащадки.

У бібліотеці-філії № 7 ім. Т. Г. Шевченка ЦБС для дорослих м. Сімферополя відбувся історичний екскурс «Соборність України: віхи історії та урок майбутньому» за участі студентів Сімферопольського коледжу Національного університету харчових технологій, членів клубу «Скарбниця» та працівників Всеукраїнського інформаційно-культурного центру. У своїх виступах працівники бібліотеки та ВІКЦу розповіли присутнім на заході юнакам та дівчатам про витоки свята. Бібліотекар Н. Ж. Садій познайомила їх з політичними і громадськими діячами, які відіграли історичну роль в об'єднанні українських земель. Студенти читали вірші про Україну, про любов до неї. На завершення історичного екскурсу присутні подивилися фільм, присвячений цій знаменій історичній події.

Наталя КАРЖАВІНА, завідувач бібліотеки-філії № 7 ім. Т. Г. Шевченка

Наймолодша учасниця — учениця 3 класу школи № 38 Поліна Бакал

З вітальними словами до конкурсантів зверталися Ольга Андрійчук, Тамара Мельник, Богдан Мороз та Евгенія Панасенко

(Закінчення. Поч. у № 4)

Разом з тим, були й протилежні думки та відповіді (хоч і не так багато), в яких зазначалося, що перспективи громадянському суспільству в Криму немає, тому що: 1) суспільство ще не готове для цього і потрібно його виховати; 2) органи влади, а точніше, чиновники від влади цього не хочуть; 3) багато «показух», формалізму, але немає належної співпраці та взаємодії; 4) існує корупція в усіх ешелонах влади і, зокрема, тому, що «приморські райони Криму – корумповані»; 5) немає злагоди у суспільстві; 6) чинне законодавство не відповідає вимогам часу; 7) не можна розв'язати окреме питання (щодо громадянського суспільства – Р. С.), не вирішивши загальнодержавні (економічні, політичні, соціальні) проблеми та деякі інші.

Багато різних (хоч і не від усіх) отримано відповідей стосовно пропозицій і рекомендацій щодо розвитку громадянського суспільства в Криму. Цікаво, що найбільше пропозицій на тему семінару (тобто по суті) надано представниками громадських організацій, а найменше – представниками органів місцевого самоврядування.

Серед багатьох найбільших характерними є такі пропозиції: більш повноважні делегувати громадським організаціям (активісти ГО); прийняти Програму розвитку громадянського суспільства для кожного міста, району; підвищувати рівень як загальної, так і правової культури та освіти (зокрема, проводити тренінги та інші форми навчання щодо прав і обов'язків громадян, а також з написання (підготовки) проектів для отримання міжнародних грантів); здійснювати узагальнення та обмін кращими досвідом, активніше висвітлювати цю тему в ЗМІ, враховувати досвід зарубіжних країн; частіше проводити подібні семінари та навіть й така: «Виконати Програму заради уникнення акцій протесту». Крім того, зазначається, що необхідно діяти, а не чекати; потрібно знищити корупцію в органах влади; шукати порозуміння як чиновникам від влади, так і представникам громадськості; більш глибоко вивчати основи організації та діяльності громадянського суспільства і пропонуватися цю роботу починати, що, на нашу думку, є правильним, з молоді, в школах і вищих навчальних закладах. А в м. Євпаторії один з респондентів (мабуть, фахівець в галузі педагогіки – Р. С.) вважає, що починати приступовати «ази» громадянського суспільства та виховувати майбутніх громадян-патріотів потрібно, починаючи з трьох років. Громадські активісти також зазначають, що багато чиновникам, які представляють владу, потрібно змінюватися, бути більш демократичними (Ленінська РДА), чуйними та не тільки слухати, а й чути людей і пропонувати... законодавчо запровадити стимули для громадських активістів. Представник Нижньогірської РДА вважає за необхідне продовжити навчання і не тільки чиновників, а й населення основам діяльності громадянського суспільства та залучати до цього й представників, зокрема членів президії, Громадської ради при Раді міністрів автономії.

Були й більш радикальні пропозиції, наприклад, представник Ялтинської міської ради вважає, і про це відверто заявив на семінарі, що потрібно внести зміни до Закону «Про громадські об'єднання» та заборонити громадянам створювати громадські об'єднання у меншій кількості членів, ніж 30 осіб та зобов'язати керівників цих об'єднань щорічно звітувати про їхню роботу. Висловлено також й інші зауваження щодо нового Закону України «Про громадські об'єднання», зокрема, в Євпаторійській міській раді говорили про те, що

представники влади – органу місцевого самоврядування не повинні мати право входити до складу Громадських рад.

Що ж до самих Громадських рад, створених при органах виконавчої влади і органах місцевого самоврядування, тобто районних державних адміністраціях і міських радах автономії. Не всі, але значна кількість респондентів вважає, що такі Громадські ради – є провладними, «кишеньковими», створеними спеціально для того, щоб бути «буфером» між владою і народом і відповідно не довіряють їм, вважаючи, що більшість з керівників громадських організацій, які перебувають в таких радах, люблять свої, особисті, а не суспільні, громадські інтереси. Певним підтвердженням цьому є те, що в деяких Громадських радах засідають чи навіть керують чиновники від влади. Наприклад, в Євпаторії

Роман САВОНЮК,
кандидат юридичних наук, доцент,
заслужений юрист АР Крим

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: КРИМСЬКІ ОБРИСИ 2013 РОКУ

(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ТЕМАТИЧНИХ СЕМІНАРІВ ТА АНКЕТУВАННЯ)

ській міській раді завідувач жіночої консультації Управління охорони здоров'я очолює Громадську раду, а головний спеціаліст відділу інформаційної та внутрішньої політики Краснoperекопської міської ради є представником громадської організації в Громадській раді. При створенні Громадських рад при районних і селищних радах бажано, на нашу думку, це врахувати і не включати до їхнього складу осіб, які обіймають штатні посади в органах виконавчої влади чи органах місцевого самоврядування.

З'ясувалося, що дійсно існують різні, досить серйозні проблеми в частині співпраці та взаємодії органів влади і громадських організацій в окремих районах і містах, як і певна «напруженість» у відносинах – в інших. І головна причина в тому, що далеко не всі чиновники хочуть (або ж не вміють) співпрацювати з громадськістю, вважаючи, що «общественники» некомпетентні і «лезут не туда, куда надо», а ті, в свою чергу, звинувачують владу в тому, що чиновники «не хочуть чути громадян, не зважають на їхні пропозиції та критику, а подекуди злозваживають владою та порушують законні права людей». Не додають органам влади авторитету та популярності в суспільстві скандали та правопорушення за участі чиновників-керівників. Так, за даними кримських ЗМІ («События, 1 листопада 2013 р.») тільки у поточному році 7 голів міських, селищних і сільських рад мали проблеми з законом, зокрема, у зв'язку з висунутою підозрою у хабарництві їх було звільнено з посади. Крім того, окрім представники влади на місцях, зокрема й керівники, не уміють або ж бояться вести діалог з громадськими активістами, особливо на соціально гострі теми. Ми переконані, що успішна взаємодія органу виконавчої влади, органу місцевого самоврядування з громадськими організаціями як у справі реалізації державної політики, так і у розв'язанні будь-яких місцевих завдань та вирішенні проблем можлива лише на підставі та при дотриманні чинних законів, шляхетної поведінки чиновників, так і громадських активістів, доброї волі та бажання вказаних сторін робити суспільно корисну справу. Вбачається, що заслуговує на увагу робота

участь в реалізації місцевої чи регіональної політики та намагаються отримати деякі преференції або ж фінансову (безпосередньо чи опосередковано) допомогу для вирішення соціальних завдань або окремих проблем громади, своєї організації, а інколи – й своїх особистих. Друга група – це ті організації, які, за деяким винятком, не вбачають потреби та доцільноти співпрацювати з органами влади, окрім необхідності легалізації своєї діяльності, мають певну мету та спеціалізацію діяльності або ж реалізують конкретну програму, вирішуючи, як правило, вузько специфічні завдання, не виключено, за підтримки грантів чи іншої допомоги міжнародних організацій. Третя група – це організації, які використовують назву та статус громадської для досягнення іншої, ніж задекларована в Статуті, мети та нерідко є спеціальними проектами і обслуговують інтереси політичних партій і рухів, а сама діяльність деяких з них буває противною або ж меже з правопорушеннями (характеристика цілей і змісту діяльності деяких з них – заслуговує на окреме дослідження). Не природно, коли з десяток зареєстрованих в автономній громадських організацій є «покерними» або коли одна і та сама фізична особа виступає засновником чи співзасновником також десятка громадських організацій. А у Великій Ялті констатовано факт, гідний Книги рекордів Гіннеса, – три суспільно активних особи є керівниками (співзасновниками) більш ніж ста (за однією адресою) дуже різних за своєю метою і спрямованістю громадських організацій. Проблема громадянського руху в Криму полягає ще й у тому, на мою думку, що значна кількість керівників і громадських активістів намагаються або ж займаються справами чи обирають напрямки, які безпосередньо або опосередковано пов'язані з політикою, політологією, менше – соціальною сферою та соціальними процесами, ще менше – економікою та соціологією і майже не приділяють уваги праву, його ролі в суспільних відносинах, як консолідації основі взаємодії влади та громадськості. Певною мірою це слід віднести й в цілому до сучасної України: є законодавство, але все ще не має правознавства та поваги до ЗАКОНУ.

2. Відповідно до вимог нового Закону України «Про громадські об'єднання», усі громадські організації Автономної Республіки Крим до 1 січня 2018 року мають (за необхідності) привести Статути своїх організацій у відповідність з вимогами нового Закону (є чинним з 1 січня 2013 року) та виконати інші передбачені дії. Надати необхідну допомогу має Громадська рада при Раді міністрів автономії. Контроль за дотриманням ними вимог цього Закону покладено на органи влади та органи місцевого самоврядування.

3. Будь-яка раціональна та суспільно корисна ініціатива, старання та позитивна робота громадських організацій, зареєстрованих в Автономній Республіці Крим, як окремих громадських активістів, у сфері захисту державних, суспільних інтересів або ж законних прав та інтересів окремих громад чи навіть окремої людини – заслуговують на появу та мають заохочуватися і отримувати відповідні і не тільки моральну підтримку місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, а особливо – їхнього керівництва. Необхідно зrozуміти, що органи влади в демократичні кульбіти – безумовно, що так! Якщо вітчизняна влада і громадськість зможуть виробити Дорожню карту побудови відносин і взаємодії за європейським зразком. Адже саме у європейських країнах громадський рух є найбільш зрілим і найбільш активним у державному і суспільному житті. Чи не вперше за роки незалежності справжню єдність саме громадянського суспільства було продемонстровано наприкінці 2013 – на початку 2014 року в зв'язку з непідписанням асоціації з Європейським Союзом та спроб віднести діалогу силово вирішити протистояння. А сам рух сформувався у нову, до того не бачену, Всеукраїнську громадську організацію «Майдан», яку навіть за участі опозиційних лідерів не можна вважати їм під владою чи політизованою. Найбільш актуальним і проблемним, як вбачається, буде правильне визначення, згідно з Законом України «Про громадські об'єднання», мети, завдання і форм діяльності цієї організації як громадської, що й визначить її життєздатність і подальшу долю.

6. Щодо кримських реалій сьогодення, то у перебігу семінару-тренінгу «Актуальні питання розвитку громадянського суспільства в Автономній Республіці Крим», що пройшов у листопаді 2013 р. в місті Алушті, на якому були присутні як працівники органів влади, так і представники громадських організацій, в ході комплексної рольової гри: «Оксфордські дебати» на запитання: «Чи відбудеться громадянське суспільство в Україні через 20 років?», доказата аргументи прибічників «за» і «проти» виявилися рівно вагомими, а їхні голоси розділилися майже порівну.

Прикро, але доводиться констатувати, що значна кількість чиновників місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування Автономної Республіки Крим, зокрема й їхні керівники, поки що мають недостатні знання щодо громадянського суспільства, його ролі та місця в демократичній державі, форм і механізмів взаємодії з ним і самостійно ще не готові (в силу різних причин) сприйняти філософію громадянського суспільства та належним чином співпрацювати або ж плідно взаємодіяти з місцевими громадськими організаціями.

7. В силу теперішнього стану окремих кримських громадських організацій (відсутність реальних членів, бездіяльність чи невідповідність їхнього Статуту новому Закону «Про громадські об'єднання»), тієї негативної або ж неконструктивної діяльності (правопорушення, дискрідитування, очевидна залежність від політичних партій і влади), у подальшому вони не можуть стати основою формування справжнього громадянського суспільства в кримській автономії, оскільки дискретитують його цілі, завдання та цінності.

8. Було б доречним, на наш погляд, якби органи влади Автономної Республіки Крим (Рада міністрів чи Верховна Рада) доручили, наприклад, Головному управлінню юстиції розробити та затвердити регіональну цільову Програму право-андрагогіки (правової освіти дорослого населення) на 2014-2018 рр., присвятивши її 70-річчю прийняття ООН Загальної декларації прав людини.

9. На нашу думку, на відзначення ролі та активної участі представників громадських організацій України у державному і суспільному житті, з метою подальшого формування позитивного іміджу та зміцнення авторитету було б доречно Громадській раді при Раді міністрів АР Крим через кримський Центр законодавчих ініціатив пропонувати до Адміністрації Президента України пропозицію про запровадження 24 березня – Дня громадського активіста.

МАЙДАН:

Прем'єр-міністр України Микола Азаров в інтерв'ю, яке він дав російському державному телеканалові «Росія-24» (за кілька днів до своєї відставки — Ред.), заявив, що «західні засоби масової інформації звертають увагу на один Майдан і не помічають іншого Майдану» (маючи на увазі зібраний Партиєю регіонів Антимайдан у Маріїнському парку Києва, біля будівлі парламенту). На цому ж «іншому Майдані», за його словами, «представлена вся Україна».

«Якщо ж подивитися географію тих, а хто ж представляє київський загальновідомий Майдан, то ми там по-мітимо, що дуже мало людей із основних областей України, і представлени там лише три області: це Івано-Франківська, Львівська і Тернопільська. Все! А на Майдані, що розташований біля Верховної Ради, представлена вся Україна — практично вся Україна. І люди практично в усій Україні підтримують зараз політику уряду і президента», — заявив М. Азаров російським телеглядачам.

російським телеглядачам. Як сказав прем'єр, відповідальність за останні події в Києві, де триває протистояння між радикальними демонстрантами і правоохоронцями на вулиці Грушевського, лежить перш за все на них лідерах опозиційних партій, які, як він заявив, «створили цю ситуацію».

«Протягом найближчих днів вони мають чітко і ясно висловити свою позицію: якщо вони підтримують цих громил, цих екстремістів, провокаторів, то вони повинні сказати: так, ми разом. Якщо вони не підтримують, то вони повинні разом із владою забрати цих провокаторів із вулиць столиці», — заявив М. Азаров.

Соціолог, директор фонду «Демократичні ініціативи» Ірина Бекешкіна спротестувала заяву прем'єра Миколи Азарова про те, буцміто Майдан представляє, як він сказав, «лише три західні області». «Майдан представляє, звичайно, всю Україну, хоча більше там людей із Заходу і з Центру. Але там є також люди зі Сходу. А от в Антимайданах людей із Заходу і Центру дуже мало», — сказала І. Бекешкіна «Голосу Америки».

на «Голосу Америки». Вона також вважає, що якщо влада застосує проти мітингувальників зброю, масштаби супротиву зростуть.

«Якщо цей силовий сценарій буде тривати, я думаю, що Майдан буде розгнаний з кров'ю, з силою, але почнеться партизанська війна. Партизанська війна по всій – ну, принаймні по Західній Україні, по Центральній – це почнеться. Люди не дуже скильні до участі в силових акціях. Наприклад, у збройних об'єднаннях готові брати участь 0,9 відсотка. Але, з іншого боку, це немало. Це більш як 300 тисяч осіб. У Західній Україні це більше трьох відсотків. Західна Україна стане для влади Вандею», — сказала вона.

За словами І. Бекешкіної, «в Україні насадити авторитарний режим можна лише з допомогою кривавої диктатури, і то не всюди. І я підоюсью, що цей сценарій наростання агресії, ескалації насильства пишеться не в Україні. Тому що нікому в Україні він не потрібен, у тому числі Віктору Федоровичу Януковичу. Але навколо нього зараз, очевидно, взяла верх та команда, яка веде Україну до катастрофи».

* * *

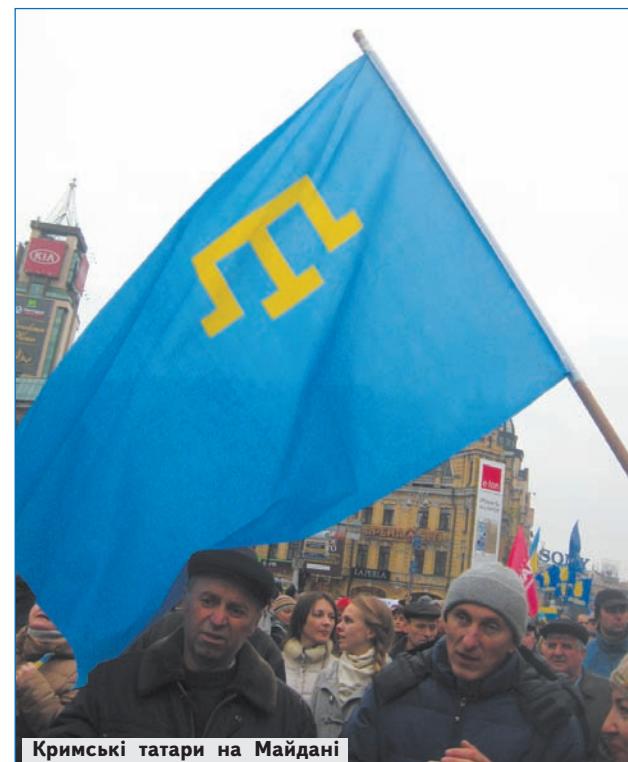
Про те, що на Майдані — вся Україна, і навіть Крим і наша «Світлиця», — репортаж власного кореспондента КССР Сергія Данилюка

КРИМСЬКИЙ

більше, адже вірилося у швидку перемогу опозиційних сил. На синьо-жовтих українських і синіх пропорах Євросоюзу протестувальники з Криму писали назви своїх населених пунктів. Були там і Ялта, і Сімферополь, і Джанкой, і Бахчисарай, і значно менші населені пункти. Причому давню столицю Кримського ханства представляли не лише кримські татари, але й українці, росіяни. Голова громадської організації «Український дім» Андрій Щекун привіз із собою чимало примірників бахчисарайської газети «Думка». Газета дуже швидко розійшлася серед майданівців. Потім я говорив із трьома російськомовними сімферопольцями. Зловив себе на думці, що у нас практично однакові оцінки лідерів «УДАРу», «Свободи» і «Батьківщини». Вони спочатку дума-

ли, що ми, галичани, молилися на Тягнибока, а я думав, що кримчани його ненавидять. А виявилося, що у нас позиції дуже близькі. Потім російськомовних кримчан стало менше, зате почали переважати кримські татари, адже вони дружніші, та їх організація у них непогана. Видно, постійна присутність кримських татар на Майдані була схвалена Меджлісом. Якось у київській газеті «Вести» помітив замітку «Плов на 25 тысяч»: «Митингующих в Киеве крымчане подкармливали не только консервами, но и вкуснейшим крымскотатарским пловом. Предприниматель из Черноморского района Мустафа Османов угощал этим блюдом на Майдане всех желающих, но сейчас он вернулся домой. «Я пробыл на Майдане шесть дней. За это время восемь раз готовил

Кримські татари на Майдані

Сімферополець Василь Овчарук

більшої казан плюва, потратив близько 25 тисяч гривен. Сейчай уехал дому отдохнуть и запастись продуктами, уже в ближайший четверг планирую поехать опять». Отже, плюв і кримськотатарську присутність київські журналісти помітили. Це приємно. Вдівчі приємніше було мені, адже я не лише познайомився з Мустафою Османовим, а й переконався, що це той самий Мустафа, про якого колись писав незабутній наш «світличанин», поет і письменник Орест Корсовецький. Його вірш про Мустафу я вперше прочитав чи не в 1992 році... До речі, познайомився я з паном Османовим у незвичайній спосіб. Заспівав пісню «Гузель Къырым» вчерзі за плювом. Такий ось тоді був настрій: і оптимістичний, і ліричний. Текст цієї пісні мені колись надиктував немолодий киянин — під час служби в армії він командував взводом, у якому було декілька кримських татар. Оскільки цей офіцер співчував депортованим і володів «арко-дужним» перевисанням до народів» (вислів Тичини), то запам'ятав цю пісню і при нагоді співав разом з підлеглими. І при мені виконав, не забув, хоч стільки літ минуло... Це виконання кримськотатарської пісні київським українцем стало й для мене поштовхом — надто вже захотілося вивчити одну з найвидоміших і найулюбленіших серед кримських татар пісень. Тож колишній офіцер написав мені текст пісні українськими літерами, а відрядагували його і записали кримськотатарською вже наступного літа сестри Белялові з Кіровського району. З ними я також познайомився завдяки «Кримській світлиці». Причому одна із сестер — український філолог, а друга — викладачка кримськотатарської. Так що переклали точно, залишилося тільки вивчити. Зробив це чотири роки тому, а складати екзамен, як бачите, довелося на Євромайдані. І це було досить символічно, адже виконання кримськотатарської пісні українцем підтверджувало толерантність нашого народу і відданість його європейським цінностям. Цей перший у житті екзамен кримськотатарської склав на «відмінно», за що отримав потрійну порцію плюву. І цей плюв на революційному Майдані був мені найдорожчою нагородою.

7

П'ятниця, 31 січня 2014 року

ВНЕСОК

Ялтинці і білоруска

Наступного дня зателефонували добре знайомі з-під Києва і запропонували переночувати у них. Якщо є потреба, то навіть з групою мітингувальників. Ну, вести з собою десяток майданівців я не ризикнув, запросив лише двох кримчан — Володимира Гаврилюка і Ореста Іванова. Добре поспілкувалися з інтелігентною родиною, відігрилися і спокійно поспали. А наступного ранку — знову на Майдан. Хоч було ще досить рано, але ми побачили молоду симпатичну жінку, яка прибирала територію біля барикад. Виявилось, що вона не лише має вищу освіту, але на даний момент вже є кандидатом психологічних наук. До речі, білоруска за національністю. У Києві опинилася завдяки заміжжю. Оскільки добре знає, що таке диктатура, то вважає, що Майдан повинен стояти до перемоги. І не просто стояти, а бути прикладом європейськості. Тому треба якомога більше прибирати і захочувати власним прикладом інших людей. Ми з хлопцями вирішили допомогти свідомій білорусочці. Звичайно, з нашою допомогою ділянка біля барикад вдалося прибрати набагато швидше.

ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ — ДАВНЯ «СВІТЛИЧАНСЬКА» ТЕМА

Відомі люди зустрічалися на кожному кроці. Скажімо, на Головошті випадково зустрів Риму Білоцерківську, про яку не так давно прочитав у журналі «Заповіт батьків». Там у статті «Територіальні громади повернуть нам землю і врятують від свавілля» автор писав про неї дуже тепло:

«Ім'я Білоцерківської стало широко відомим у ході виборчої кампанії 2012 року. Тоді вся країна дізналася, що жінку з Северодонецька, яка організувала акцію протесту

мешканців проти незаконної забудови, влада хоче запроторити до СІЗО за сфабрикованою кримінальною справою. Широкий резонанс і обурення громадськості врятувало Риму Білоцерківську від розправи. Сьогодні відома луганська правозахисниця сповнена оптимізму — що вже вражає у наш час. Вона не вірить політкам і в політику, зате сповнена віри в перемогу здорового глузду. Вірить, що власність може змінити свідомість навіть радянських людей. Рима Білоцерківська — з числа небагатьох, хто береться допомага-

як живу я і мої однодумці».

Зрозуміло, що зустріч із такою людиною є неабияким везінням! Ще більшим везінням було те, що на пошті до нас приєднався давній «світличанин» з Рахова (Закарпаття) Микола Михайлук. Про нього я писав ще в 2006 році у статті «Кримська світлиця» в центрі Європи». Отже, великий патріот Гуцульщини також вирішив підтримати Майдан! Що ж, познайомлю його з луганчанкою. Тим і добрий Євромайдан, що тут можна швидко перезнайомити людей з протилежніми кінців України. Якщо Рима Білоцерківська представляла крайній схід України, то пан Михайлук — крайній захід. Я, можна сказати, — крайній південь,

питань народовладдя. Вона говорила про те, що люди Майдану повинні не так сподіватися на зміну верхівки влади, скільки на підвищення активності народу і на масове утворення територіальних громад. Тоді питання демократії було б вирішено остаточно. Наступного дня біля намету з написом «Створи територіальну громаду! Поверни свою власність!» люди могли ознайомитися зі згаданою вище статтею Павла Семененка. Сім чи вісім примірників «Кримської світлиці» розійшлися дуже швидко. Але читали статтю не лише на Майдані. У ті ж дні у місті Щорс на Чернігівщині надійшов лист з села Красного Скадовського району Херсонської області. Ви-

про внесок «Кримської світлиці» в утвердження народовладдя в Україні.

ПОДАРУНОК У ДЕНЬ 50-ЛІТТЯ

У статті «День гніву чи незапланована революція» я подав фото художниці, яка стояла на кругому схилі з мольбертом і працювала над полотном «Майдан-2013». Завдяки знайомому кіївському художнику мені пізніше вдалося «ідентифікувати» авторку. Я дізнатися, що це Марина Соченко, і що незабаром у неї ювілей. І тут мені знову пощастило — пані Марина організувала на Майдані виставку своїх робіт саме в день 50-ліття. Тому не довелося довго ламати голову — що ж подарувати. Бо якраз було з собою згадане число

Р. Білоцерківська, С. Лашченко і М. Михайлук

являється, що це «світличанка» Степенко Катерина відгукнулася на ту ж, згадану мною вище, публікацію. Вона пише: «В нашому селі і в місті Скадовську територіальної громади немає. А хотілося б мати. І якщо у вас є можливість допомогти нам, то ми будемо вам дуже вдячні. Просимо вас приїхати до нас! Поговоримо і дівісно, як одне одному допомогти у дуже важливій справі — створенні сильної, дієздатної громади!»

Не знаю, чи зможе 80-літній Павло Дмитрович поїхати на Херсонщину. Але цей красномовний факт говорить

газети. Оскільки зафіксовано для історії процес створення картини, то чому б не зробити приемне авторці? Тож нехай фото Марини Соченко з «Кримською світлицею» буде здійсненням доказом того, що ми потрібні людям. Інколи нам вдається бути в потрібний час у потрібному місці.

Треба сказати, що окрім ялтинських «світличан» Володимира Гаврилюка і Ореста Іванова (а ще відомого бандуриста Остапа Кіндрачука) я зустрічав наших побратимів практично з усіх регіонів України. Випадково побачив у натові Віру Олеш із шахтарської Соснівки (Львівщина), багато примірників «Кримської світлиці» привезла і роздала на Майдані Софія Гладій з Івано-Франківська, потім я сфотографував групу «світличан» з Житомирщини разом з охоронцем Майдану — колишнім десантником. Була у повному складі «світличанска» родина Романюків з Коломиї, уважно слухав виступи політиків краєзнавець з Таращі (Київщина) Леонід Лашченко. Одним словом, «нашого світу — по цілому світу!» І дуже тішить думка, що у непрості майданні дні ми були разом з народом і послідовно пропагували міжнаціональну злагоду, толерантність та християнські цінності.

Сергій ЛАШЕНКО

Житомирські «світличани» з охоронцем Майдану

Марина Соченко

Ми єсть народ!

KC

ЛИСТ В НОМЕР

Я З ТОБОЮ, ЄВРОМАЙДАН!

Нарешті я зібралася записати свої думки про Євромайдан і підтримати тих людей, котрі там стоять.

Я радію, співчуваю і горджусь за наших патріотів-українців, які так стійко, з надією стоять на Євромайдані. А тепер навіть плачу і вболіваю за них, бо наша доблесна міліція повинна охороняти своїх земляків, а вона їх калічить і б'є, як якісь бандитів. Люди вийшли на мирну демонстрацію, щоб покращити життя в Україні. Ми хочемо жити краще, як живуть за кордоном, а особливо молодь, бо вони — майбутнє України. Но наші пенсіонери не живуть, а виживають. Це ті люди, що будували комунізм, зводили заводи, фабрики, тяжко працювали в колгоспах, радгоспах, голодували в 1932-1933 роках і перенесли у Великій Вітчизняній війні, а тепер на 1100 грн. не можуть лікії купити в аптеках. Наша пенсія навіть не може зрівнятися із заходом. Чому? Ми що — гірші за них? Та наш народ найпрацьовітіший і найтерпеливіший у світі. Чому близько 7 мільйонів українців живуть і працюють за кордоном, замість того, щоб піднімати нашу рідну незалежну Україну? Люди кидають батьків, дітей, дім і шукають кращої долі...

А тут до мене приходить «Робоча газета», яку я не передплачую, але чомусь мені її кидають у скриньку, напевно, комуністи мають зйові гроші. Мене зацікавила назва статті «Я не люблю этот город». А це жінка генерала армії Ватутіна, яка проживає в Чехії, приїжджає в Кіїв на 70-річчя визволення його від фашистів. Вона пише, що не любить Прагу, що їй там важко жити. В неї маленька квартира, за яку вже більше 10 років виплачує кредит. Пенсія мала, ледве зводить кінці з кінцями. Світло, газ, вода, паливо — все дуже дорого. То нехай би вона поїхала глибинку України чи тієї ж Росії і подивилася б, як там живуть бідні пенсіонери.

«Возможности диалога с дикарями», «Горилла с открытым ртом», «ЕС — прощение с жизнью», «С молотом и кувалдой в Европу» — ось такі заголовки в цій газеті. Я дуже нервуюся, коли читаю таке (бо я гіпертонік, серцева недостатність, цукровий діабет — якби не ці болючки, то поїхала б підтримати наш Євромайдан обов'язково!). Тому ці газети даю сусідці на розпал — вона газу не має.

Бо те, що пише автор Є. Кийський у статті «Вандалів-нелюдів до відповідальності», — справді, тільки у піцці. Заявляє, що вандали, фашисти з Галичини повалили пам'ятник Леніну — вождю пролетаріату. Але Радянського Союзу немає (самі ж комуністи його розвалили). То для чого той пам'ятник, скажіть? У Києві та по всій Україні повинні стояти пам'ятники справжнім українським героям, славетним українцям. Ми будуємо свою незалежну Україну (дуже важко), то нехай нам не заважають всякі завидно-загребущі сусіди і комуністи. Досить!

Я з гордістю дивлюся на наш Євромайдан, де стоять сотні, тисячі наших патріотів. Це вже терпець урвався, вони хочуть жити по-новому, по-європейськи. Слава героям Євромайдану! Я горджусь вами! Ми повинні змінити життя на краще, я в це вірю і надіюся. Слава Україні!

Марія ГУКОВА

м. Севастополь

ШЕВЧЕНКОВУ «ВІДЬМУ» НА СЦЕНІ В КРИМУ ПОСТАВИЛИ ДІТИ...

Рідко таке буває не тільки в Криму, а й у всій Україні — постановка поеми на сцені. Хоча б тому, що поема і п'еса — надто віддалені літературні жанри. А от у Кримському республіканському центрі дитячої та юнацької творчості їх зблили, поєднали, взаємно злагатили. Саме тут, підбиваючи підсумки навчання протягом первого півріччя, старша група зразкової театральної студії «Світанок» під керівництвом заслуженого працівника культури України Алли Петрової здійснила постановку поеми «Відьма» Тараса Шевченка. Це її, так би мовити, творчий дарунок до 200-річчя з дня народження нашого геніального Кобзаря. Роль відьми грава учениця 11-го класу сімферопольської ЗОШ № 12 Зозу Мансурова, а цигана — вихованець школи-гімназії села Танкове Тимур Сукач.

Переповнена глядацька зала — а це діти різного віку та їхні батьки — неодноразово заслужено аплодувала юним артистам. Бо ж виконували вони свої ролі широ, натхненно, від душі. Звісно, вони — не артисти академічних театрів, їм ще читися й вчитися, але велике бажання продемонструвати свої здібності відчувається у всьому. В будь-якому випадку участь підлітків у спектаклі — це перші кроки до оволодіння акторською майстерністю, які обов'язково знадобляться у майбутньому під час подальшого навчання, праці чи в побуті. Як відомо, чимало випускників студії стали студентами театральних ВНЗ, тележурналістами, успішними педагогами. І це, за словами Алли Петрової, одне із найважливіших завдань «Світанку».

Сюжет поеми «Відьма» нескладний. Втративши віру, надію і любов, до циганського табору прибіглася жінка. У неї був такий страшний вигляд, що цигани прийняли її за мару. «В світині латаній дрожала» Якесь людина. На ногах... І на руках повисту-

пала... Од стужі кров; аж струпом стала... І довгі коси в реп'яхах... О полі бились в ковтунах» — такою вона постала на початку п'еси. При цьому жінка говорила й співала все, що приходило в голову. Коли всі в таборі поснули, старшому цигану вдається її розговорити. Під час бесіди та несамовита жінка, зриваючись то на плач, то на стогні, то на прокляття, розповіла про нещасну свою долю. Виявляється, пан її, кріпачку, у приданках тримав, возвив із собою, аж поки в неї не народилися близнят — хлопчик і дівчинка. Пан

розвівдів нещасної, представленої на сцені студії, не може не взратити. Вона «блізнян в Бендерах привела... У білих Яссах колихала. В Туреччині сповила... Та додому однесла... Аж в Київ. Та вже дома... Без кадила, без кро-пила... За три шаги охрести-

ла... А три шаги пропила». Та вирости діти. Одначе радості від них вона не зазнала. Бо знову стрівся на її шляху той пан. «Сина Йвана... Оддав якісь пані... У лакеї. А Наталю... Наталонку, дитя своє!... Ірод нечестивий!... Занапастив... Жінка ходила в Київ у церкви, просить у Все-вішнього кращого життя. Та й у цьому зневірилась: «А я марне молилася... Чи в вас єсть Бог який-небудь?... В нас його немає... Пани вкрай та в шкатулі... У себе ховають».

Отакі поневірнянини випали на жіночу долю. За усі ті нещастия вона спочатку мріяла помститися. «Я сама його загризу», — погрожувала панові. Цигани взяли її з собою в мандри. А стара циганка Маріула зглянулася над нею, напувала якимсь зіллям та привела до тями, навчила багатьом своїм премудростям, як від недугів немічних рятувати. Попрощається із циганами та й повернулася в Україну з надією побачити

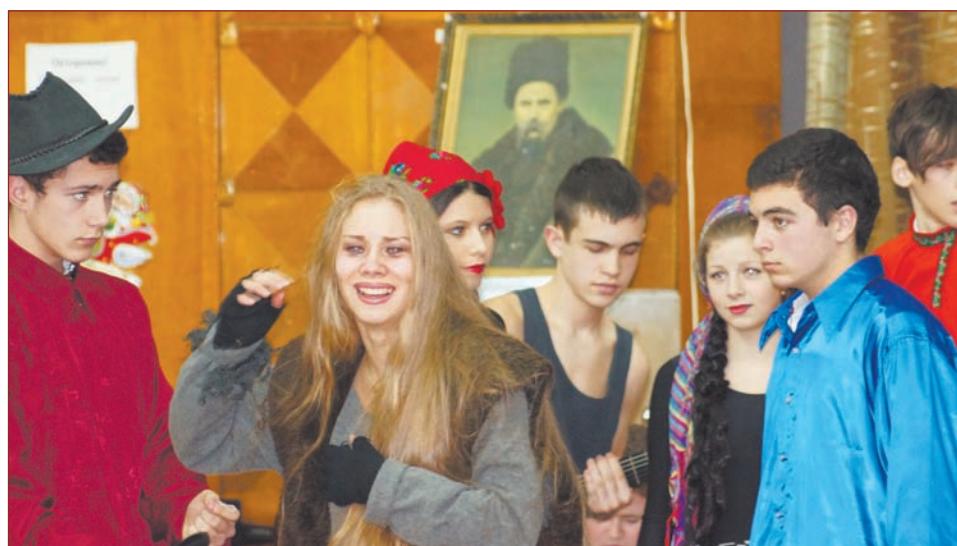
сина та доньку. Та не довелося, бо «пан вернувся... Покинув Наталю... В Московщині», а «сина Йвана молодого... Оддали в солдаті... За те, що ти не навчила... Пані шанувати». І тут, дізnavшись, що той пан сильно занедував, вона взялась його лікувати. Забула про всі біди, яких він завдав...

Здавалося б, переживши усі приниженні, вона мала б пана проклинати, та замість того прагнула допомогти. Певно, цими штрихами Тарас Шевченко хотів показати людяність, милосердя українського народу — бо це в його душі з правік. Відьма ж (від слова відати, тобто багато знати й уміти) після всього «жила собі святою... Дівчат научала... Щоб з панами не кохались... Людей не цурались». «Отак вона научала... Болячих лічила... А з убогим останньою... Крихтою ділилася». За це її люди всюди поважали, «а все-таки покриткою і відьмою звали».

Віктор ВЕЛЕСИЧ

На фото: сцени з вистави «Відьма» у виконанні юних акторів зразкової театральної студії «Світанок»

Фото В. Качули

Алла Петрова та її вихованці

ВІЧНИЙ — ЯК СОНЦЕ

ТРИПТИХ

СПОВІДЬ

Ох, не однаково мені!

Т. Шевченко

Там, де біжить полями траса
Й зійшлися на Моринці шляхи,
Спішу до батька, до Тараса
На сповідь про свої гріхи.

Що перший гріх: як Україна
Стогнала, гнулась день при дні
Перед Москвою на колінах, —
Було однаково мені.

Що другий гріх: як нашу мову
Палили й палять на вогні

«Брати» лукаві знову й знову, —
Було однаково мені.
А третій гріх: коли манкурти,
Ці перекинчики смішні,
Нас кличуть рідне все забути, —
Було однаково мені.

Було... Минулось, як та мука,
Як той кошмар у довгім сні...
І ось у серці б'ється—стука:
«Ох, не однаково мені!»

* * *

Є імена, є дати, є надії,
Що спалахнуть, як блискавка, —
Й нема...

А він повік і дія, і надія,
А він, Тарас, —
то правдоночка сама.
Живим і мертвим,
і ненародженним
Лишив «Кобзар» —
молитву—заповіт.
Як хліб насущний
в суеті щоденній,
Він з нами, поки сонце,
поки світ.
І скільки б ми його не величали,
І скільки б не робили
з нього див.
Усе це — мало, мало,
мало, мало, —
Любіть Україну.
Так, як він любив!

ІЗ «КОБЗАРЕМ»

По «Кобзарю» я вчивсь читати
У повоєнні ті роки.
І світ ставав таким багатим,
Сяйним, просвітленим таким!
Слівце горнулося до слова,
Рядок горнувся до рядка...
Шлях Катерини був предовгим
І доленько була гірка.
Над її долею я плакав,
Ходив задуманий від «Дум»
І мріяв: так, як гайдамаки,
За кривду мститись і за глум.
За «Кобзарем» вчимося жити
Від юних літ до сивини...
Цю книгу, кулями прошиту,
Привіз мій батько із війни.
Казав, читали перед боєм

Вірші, опалені вогнем, —
«Борітесь — поборете!» —
Ішли в атаку з «Кобзарем»!
О, слів предивні самоцвіти
В святім, безсмертнім «Кобзарем».
Вам вічно жити і зоріти,
Як сонцо бути і горіт!

Василь ЛАТАНСЬКИЙ
с. Пруди, АР Крим

Молюся, знову уповаю,
І знову сльози виливаю,
І думу тяжку мою
Німим стінам передаю.
Озовітесь ж, заплачте,
Німії, зо мною
Над неправдою людською,
Над долею злою.
Озовітесь? А за вами,
Може, озоветься
Безлатання невисипуще
І нам усміхнеться.
Поєднає з недолею
І з людьми, і скаже
Спасибі нам. Помолиться
Й тихо спати ляже.
І примиренному присниться
І люди добре, і любов,
І все добро. І встане вранці
Веселій, і забуде знов
Свою недолю. І в неволі
Познає рай, познає волю
І всетворящу любов.
Коло осеннього Миколи,
Обідрані, трохи не голі,
Бендерським шляхом уночі
Ішли цигане. А йдучи,
Звичайнє, вольніс,
співали.

Ішли, ішли, а потім стали.
Шатро край шляху
роп'яли,
Огонь чималий розвели
І кругом його посадили.
Хто з шашликом,

а хто і так.

Зате він вольний, як козак
Колись-то був.

Сидять, куняють,
А за шатром в степу співає,
Неначе п'яна, з приданок:
Додому йдучи, молодиця:
«Ой у новій хаті
Полягали спати,
Молодій приснилось,
Що мати сказилась,
Свекор оженився,
Батько утопився.
І... ту...»

Цигани слухають, сміються:
— І де ті люде тут возмуться?
Оце, мабуть, із-за Дністра,
Бо тут все степ...

Мара! Мара!»

Цигане крикнули,
схопились.
А перед ними опинилось
Те, що співало. Жаль і страх!
В світнін латаній дрожала
Якась людина. На ногах
І на руках повиступала
Од стужі кров;
аж струпом стала.
І довгі коси в реп'яхах
О полі бились в кутнах.
Постояла, а потім сіла
Коло огню, і руки гріда
На самім полум'ї. «Ну, так!
Оженився неборак!» —
Сама собі вона шептала
І тяжко, страшно усміхалась.
Що ж се таке? Се не мара.
Моя се мати і сестра,
Моя се відьма, щоб ви знали.

Цигане

А відкіля ти, молодице?

Відьма

Хто, я?

(співець)

«Як була я молодиця,
Цілували мене в лиці,
А як стала стара баба,
Цілували б, була б рада»

Циган

Співуча, нічого сказати.
Якби собі таку достати,
Та ще й з медведем...

Відьма

Я співаю.
Чи то сижу, чи то гуляю,
Все співаю, все співаю,
Уже забула говорити...

А перше добре говорила?

Циган

Де ж ти була, що заблудила?

Відьма

Хто, я? чи ти?

(Шенче)

Цить лишень, цить.
Он, бач, зо мною

пан лежить.

Огонь погас,
а місяць сходить,
В яру пасеться вовкулак...

(Усміхнувшись)

Я в приданках була,
впілася,

І молода не придалася...

А все то прокляті пани

З дівчатами таке дійт...

Ще треба другу одружити.

Піду, без мене не зуміють

І в домовину положити...

Цигане
Не йди, небого,
будь ти з нами!

Відьма
А діти єсть у вас?

Цигане
Немає.

Відьма
Кого ж годуете єсте?

Кого віспати кладете?

Кого колиште вночі?

Лягаючи і встаючи,

За кого молитеся? Ох, діти!

І все діти! і все діти!

Не знаю, де од її подітись.

Де не піду, й вони за мною,

Вони з'їдять мене колись...

Цигане

Не плач, небого, не журись.

У нас дітей нема ѹ заводу.

Відьма

Хоч з гори та в воду.

І відьма тяжко заридала.

Цигане мовчки дивувались,

Поки поснули, де хто впав.

(Приспівець)
Стойть кутя на покуті,
А в запічку діти.
Наплодила, наводила,
Та нема де діти:

Чи то потопити?

Чи то подушити?

Чи жидові на кров продати,

А гроши пропити?

Що, добре наші завдають?

Сідай лиш ближченко, отут.

Ото-то й то! А ти не знаєш...

Що я в Волошині була.

Я розкажу, як нагадаю.

Близнят в Бендерах

привела,

У білих Яссах колихала,

У Дунаєві купала,

В Туреччині сповила

Та додому однесла —

Аж у Київ. Та вже дома,

Без кадила, без кропила

За три шаги охрестила,

А три шаги пропила.

Упилася, упилася!

І досі п'яна..

От я крадусь попідтиню
До своєї хати.
В хаті темно, нема дома
Або вже ліг спати

Мій батечко одинокий.

Я ледве ступаю,

Вхожу в хату.

Аж щось стогне,

Ніби умирає, —

То мій батько. І нікому

Ні перехрестити,

Ні рук скласти. О прокляти,

Лукаві діти,

Що ви дієте на світі!..

Я перелякалась,

Хата пусткою смерділа...

От я заховала

Близнят своїх у коморі,

Вбігаю у хату,

А він уже ледве диші.

Я до його: «Тату!

Мій таточку! це я прийшла».

За руки хватаю.

«Це я», — кажу. А він мені

Шепче: «Я прощаю.

Я прощаю». Тільки й чула.

Щоб привчались.
Аж і сам приїхав.
Я до його кинулася,
Забудуши лихо.

Привів мене, луципер,

Благословив діток,

Та ѹ забрав їх у покой...

Ростуть мої квіти!

Та ѹ вирости. Сина Івана

Оддав якісь пані

У лакеї. А Наталю...

Чи твої цигани

Всі поснули?

Циган

Всі поснули.

Відьма

Бо щоб не почули

Мого слова. Страшно буде.

І ти, старий друже,

Злякаєши, як вимовлю...

Чи тобі байдуже?

Нatalonky! Дитя свое!

Ірод нечестивий!..

Занапастив... А до того

Посилає в Київ

Мене, бачиш, молитися.

Я, дурна, і ходила,

І молилася... Ні, цигане,

Я марне молилася.

Та ѹ рушили. Пішли степом.
І вона, небога
Безталанна, встала мовчки,
І нібито Богу

Нишком собі помолилася,

Та ѹ пошкандинала

За циганами. І тихо,

Тихенько співала:

«Кажуть люде, що суд буде,

А суду не буде.

Бо вже мене осудили

На сім світі люде».

Із-за Дністра пішли цигане

І на Волинь і на Україну.

За селом село минали,

В городи ходили,

І марю за собою

Приблуду водили.

І співала, і танцювала,

Не пила й не іла...

Неначе смерть, з циганами

По селах ходила.

Потім разом схаменулась,

Стала їсти й пити,

І ховатися за шатрами,

І Богу молитися.

Щось таке й поробила

ВЕРХОВИНА, ПАРАДЖАНОВ І «ТИНІ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ»

Щоб відчути неповторність і красу української колядки, треба вирушати в гори. Назва села Криворівня відома, насамперед, тим, що тут Сергій Параджанов знімав свій знаменитий фільм «Тіні забутих предків». Криворівня славиться дерев'яною церквою Різдва Пресвятої Богородиці; гуцульською граудою-музеєм; музеєм Івана Франка; музеями Михайла Грушевського та Пліткі-Горицтві. Місцеві мешканці з гордістю розповідають, що у Криворівні відпочивав Іван Франко. У гості до нього приїздили Леся Українка, Василь Стефанік, Ольга Кобилянська, Осип Маковець. Тут по кілька років жили Михайло Коцюбинський, Гнат Хоткевич; бували Іван Труш, Іван Северин, Володимир Гнатюк, Леся Курбас, Ольга Кніппер-Чехова.

«Я знімаю геніальний фільм!»

Завітаймо до хати-музею кінофільму «Тіні забутих предків», заснованого у 2000 році. У музеї діють, зокрема, експозиції з життя і творчості видатних людей; з побуту та етнографії; з історико-архітектурної спадщини. У музеї зберігають пам'ять про видатного режисера Сергія Параджанова і охоче діляться спогадами.

У 1963 році до Верховини (тодішня назва Жаб'є) приїхала з Києва кіногрупа знімати фільм «Тіні забутих предків». Режисер-постановник Сергій Параджанов мав намір знімати фільм тільки на Гуцульщині, саме у тих місцях, описаних Михайлом Коцюбинським. Другим режисером фільму був Володимир Луговський, який залишив незабутні спогади про Параджанова. «Зупинилися у невеликому районному центрі Верховини, колишньому Жаб'єму, в серці Гуцульщини, — пише у спогадах «Невідомий маestro» Володимир Луговський. — Ми вирушили на Говерлу. Чи здогадувався тоді Параджанов, що його шлях до піку слави, куди вдається піднятися далеко не кожному митцеві, починається саме тут? Певно, здогадувався, бо опісля під час роботи над картиною не раз вигукував: «Я знімаю геніальний фільм!». Мабуть, саме тоді він і зображенув, що ось нарешті знайшов своє Ельдорадо. Уже після смерті Сергія Параджанова, коли я знімав про нього фільм, Іван Чендей, співавтор сценарію, письменник, який народився і виріс у Карпатах, підсумовуючи, сказав: «Творчий настрій і «Тіней забутих предків», і Гуцульщина, і Параджанов, ніби були створені для того, аби витворити прекрасний художній фільм». Над фільмом працювало ціле гроно талановитих акторів, оператором був Юрій Ілленко. Головні ролі виконували: Іван Миколайчук (до речі, роль Івана Палійчука була його першою роллю); Лариса Кадочникова (Марічка Гуменюк); Тетяна Бестаєва (Палагна), Спартак Богашвілі (молляр Юра); Олександр Гай (батько Івана, Петро Палійчук). Музику написав Мирослав Скорик. Як згадує Володимир Луговський, з пошуком виконавця ролі Івана у творчій групі були певні сумніви. Хоча

Параджанов наполягав, що роль Івана гратиме Геннадій Юхтін із Московського театру кіноактора, проте розумів, що акторові бракувало тієї поетичності, притаманної гуцульському Ромео. Для юного Івана Миколайчука було повною несподіванкою, коли його викликали на проби. Володимир Луговський пригадує, як Параджанов вагався, чи можна довірити юному акторові відповідальну роль.

«У Богат-вечір Іван за гуцульським звичаєм виходить на ганок з повною мискою різних страв і починає закликати до вечеїрих духів:

— Чорнокнижники, планетники, нечиста сила, ходіть до мене на вечеїр... Тепер маю право вас до тайної вечеїри зазивати, запрошати, а відтак — не пускати...». Монолог Івана (Миколайчука) був емоційно наповнений і психологічно точним... Внутрішня збудженість виконавця злилась зі станом персонажа й кінопроба вийшла надзвичайно правдивою, широю і глибоко драматичною», — пише Володимир Луговський. Звісно, юному Миколайчуку непросто було доводити свою «професійну придатність», адже доводилося працювати в оточенні метрів. Юрій Ілленко теж деякий час не вірив в юного актора. Утім, актриса Ніна Алісова, що грава матір Івана, була категоричною: «Ви його й досі не розкрили. Миколайчук — вражаючий актор! Він усе робить делікатніше, ніж він від нього вимагає! У нього дивовижне почування міри!». Згодом це зрозуміли і режисер-постановник, і оператор.

Гуцульська хата

Особливий колорит привносили місцеві мешканці, які знімалися у фільмі. Сорок людей із села взяли участь у зйомках фільму. Параджанов міг підійти на вулиці до незнайомої жінки і запросити її на зйомку: «Мені сподобалась ваша хода і ваша поставка...». Цікаво, що спочатку знімальна група зупинилася у готелі у центрі Верховини, а згодом

В хаті-музей кінофільму «Тіні забутих предків»

хати, предмети домашнього вжитку...».

У Бистриці знімали велику масову сцену пошуку утоплениці. Сцену «Буря» з Палагною і Мольфаром знімали у Соколівці. «Обійтіся Палійчуком» знайшли у Криворівні. Тоді там стояла хоч і давня, але ще міцна гражда. Параджанов любив розмовляти зі старою газдинею, столітньою Параскою Харук. Старенька розповідала про знайомство з Іваном Франком, який влітку приїздив у Карпати і мешкав у будинку за Черемошем. Директор музею Галина Мокан розповідає, що гуцули і досі відчайні Параджанову за його любов до їхнього краю. «Замислююся над тим, звідки у режисера ця любов до гуцульського краю, — розмірковує Галина Мокан. — Можливо, тому що Параджанов — дитя Кавказу? І саме тому так природно і вільно почувався серед гуцулів, там, де неօсяжний простір і шумлять вітри?». Справді, Параджанов часто бував на полонині, знайомився з пастухами, частувався кулем.

90-річний ювілей митця

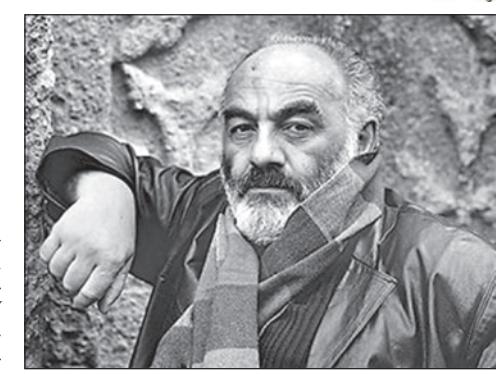
З гуцулами тримався доброзичливо, з повагою. Саме тому, переконана Галина Мокан, гуцули і досі поважають режисера, який уславив їхній край, передав його велич і незніщений дух. Не забувають і про поважний ювілей митця, якому 9 січня виповнилося 90 років. Народився Параджанов у Тбліці, у 1942 році вступив до Тбліцького інституту інженерів залізничного транспорту, але зрозумів, що то не його. Вступає одночасно на вокальній факультет Тбліцької консерваторії і до хореографічного училища при оперному театрі (після війни переводиться до Московської консерваторії). Після цього Параджанов став асистентом режисера на кіностудії імені О. П. Довженка у Києві. Фільм «Тіні забутих предків», роботу над яким режисер завершив у 1964 році, став його справжнім триумфом. Фільм отримав міжнародне визнання — приз за найкращу режисуру Міжнародного фестивалю в Мар-

дель-Плато, Кубок «Фестиваль фестивалів» у Римі, премію Британської кіноакадемії за найкращий іноземний фільм. Утім, для гуцулів увесь цей офіціоз — річ відносна. У їхній пам'яті збереглися деталі, що відтворюють образ Параджанова як люди наординарної, залибленої в мистецтво і гуцульську культуру. Пригадують, скільки разів перезнімали епізод, коли Марічка втопилася. Неймовірно, але Лариса Кадочникова падала у крижаний потік понад 40 разів! Нарешті, Параджанов здадся, що сцена виявляє правдоподібно: «Ось тепер зіграла так, як має бути». А потім знімальна група вечеяла у ресторані і Параджанов пив за здоров'я актриси з її туфлі. Верховинка Ганна Бойчук згадує, як іздили з односельцями до Києва, щоб озвучити фільм. Видовище було вражаючим: сопілки, флюари, кози, дримби, трембіти. Як згадує Ганна Бойчук, Параджанов дуже полюбив гуцулів, у Києві ходив з ними до Володимирського собору. Запропонував своїм підопічним ночівлю у готелі, але гуцули не хотіли лишатися самі. Тож довелося усім вишипити до помешкання Параджанова, що на проспекті Перемоги. Перший показ фільму відбувся у селі 24 серпня 1965 року. До клубу запросили усіх самодіяльних акторів з Верховини та Криворівні. Кожний акториса-режисер подарував по заквітчаній хустці. Одна з гуцулок, вражена побаченям, зауважила: «Двадцять років ходила тією стежкою доїти корів і ніколи не бачила, яка та краса дівкола».

Селяни тоді ще не знали, яку роль відіграв фільм в історії України. Під час його презентації у кіївському кінотеатрі «Україна» у вересні 1965 року виступили Іван Дзюба, Василь Стус та В'ячеслав Чорновіл. Говорили про арешти серед інтелігенції, які відбулися влітку того року. Під листом протесту того дня підписалося 140 присутніх. Після цього Дзюбу звільнili з роботи у видавництві «Молода» і виключили з аспірантури, Чорновола звільнili з редакції газети «Молода гвардія», а Стуса відрахували з Інституту літератури, де він вчився в аспірантурі.

«Незвичайний казковий народ»

У книзі «Сергій Параджанов. Злет. Трагедія. Вічність» зібрано спогади людей, які близько знали Сергія Параджанова. Зокрема, Роман Корогодський у статті «Рік життя біля джерела натхнення» назначає, що «Тіні забутих предків» є одним із найгармонічніших творів українського кіно. Фільм народжувався важко, а часом драматично. «Надто незвичайний був матеріал, надто високо було поставлено планку естетичного осягнення першоджерела, надто неординарний зібраався творчий колектив. Незвичним і непривычним для адміністрації було і «чаклунство» режисера-постановника, його вимоги стосовно фінансування фільму, необхідність проведення господарсько-будівельних робіт у горах, де відбувалися натурні зйомки. Начальство, особливо московське, лякає матеріал сценарію, який воно намагалося зіставляти з повістю «Тіні забутих предків», зіставляти вульгарно, бездушно, інтерпретуючи твір виключно соціологічно, з позиції «соціалістичного реалізму». Іще існувало багато інших проблем, пов'язаних у мертвий вузол, який, здавалося, можна було хіба що розрубати», — писав Роман Корогодський. Цікавими є висновки сценарно-редакційних колегій різних рангів. В одному з висновків сценарно-редакційної колегії кіностудії ім. О. П. Довженка зазначається, що Сергієві Параджанову «вдалося знайти цікаве, багате на чіткі і переконливі деталі кінематографічне втілення поетичного твору М. Коцюбинського, класика нашої літератури». Збереглася стено-грама обговорення фільму «Тіні забутих предків» під час засідання художньої ради Київської кіностудії художніх фільмів ім. О. П. Довженка від 4 вересня 1964 року. Зокрема, зазначалося, що «фільм несе собі велику і вічну культуру в житті народу. Коцюбинський сказав, що Карпати — це забутій край, але він зберіг свою культуру, і музику, і пісні, і звичаї... Миколайчук показав себе в цій картині гуцулом, у нього природний хист до показу Закарпаття... Можливо, у нас народився новий Бучма...». Звісно, що не лише компліменти лунали на адресу творців фільму... Були і зауваження, деякі критики пропонували навіть переробити кінцівку. Утім, під час обговорення тоді майже ніхто не звернув увагу на одну зауважу з вуст «професійного ідеолога соцреалізму», як пише Роман Корогодський. Саме цей ідеолог розумував: «У фільмі є один прорахунок, прорахунок мислі, прорахунок цементуючої

ідеї». Тоді Параджанов ще не здогадувався, які наслідки чекають на нього, і не зважав ані на «прорахунок мислі та цементуючої ідеї». Після погрому української інтелігенції фільм «Тіні забутих предків» фактично було заборонено до показу. У грудні 1973 року Параджанова заарештували і засудили до п'ятиріків у колонії суворого режиму. В обвинувальному вику, крім звинувачення у згвалтуванні та спекуляції, була і стаття «за український націоналізм». Утім, спинити тріумфальної ходи фільму вже не могли жодні заборони. Як це часто буває, мистецький твір зажив своїм, самостійним життям. Відомий сербський режисер та музикант Емір Кустуріца назвав «Тіні забутих предків» кращою картиною у світі, знятою дотепер. Іноді трапляється, що знятий за мотивами певного твору фільм є набагато вдалим, аніж «оригінал». У випадку з «Тінями забутих предків» усе є вдалим: як твір Михайла Коцюбинського, так і кінофільм Сергія Параджанова.

Повертаючись влітку 1910 року з Італії, Михайло Коцюбинський заїхав у карпатське село Криворівню. Відвідини краю з мальовничою природою та первозданним побутом мешканців гір не дали письменникові достатньо матеріалу для твору. Проте бажання написати про «незвичайний казковий народ», гуцулів, не пошипало його. Згодом Михайло Коцюбинський ще раз відвідав гуцульський край, де вивчав звичаї, побут, фольклор його мешканців. На думку письменника, гуцули навіть у ХХ столітті зберегли елементи язичництва. Враження від «чарівного полону» горян лягли в основу повісті. Таких творів, де б глибинно осмислювався сенс людського життя, одвічне протиборство в ньому сил добра і зла, краси і потворності, світлі радості творення і жорстокості руйнації, небагато у світовій літературі; і всі вони постали на фольклорній основі («Лісова пісня» Лесі Українки, «Пер Гюнт» Г. Ібсена, «Синя пташка» М. Метерлінка). Історія Івана та Марічки, цих українських Ромео і Джульєтти, що розцвітає і обривається на тлі чудової природи Карпат, звичай і вірування гуцулів — дітей дивовижного краю, де люблять життя, його красу, співанки, замовляння, — все це допомагає зrozуміти порухи людської душі, її психології. Марічка настільки майстерно складає коломийки-співанки, що у читача не виникає сумніву: це її поетичний світ, органічна частина життя. Марічка легко складає коломийки, які сприяють ритмізації мови повісті: «Ой кувала ми зозулька та й коло потіка. А хто склав співаночку? Іванкова Марічка». А ось: «Плаче трембіта. Тепер вже на смерть... Спочив хотіть навіки на тяжкій праці. Закувала зозулькана та й коло Менчилла... от тепер вже співаночку комусь си скінчил...». А ось так оспівує вона радість вівчарства: «Яка ж та половина навесні весела, як овечки у ню ідуть із кожного села!». Поетична душа М

На другому поверсі нашої школи знаходиться «Педагогічне дерево школи». На ньому щороку з'являються нові листочки, що символізують випускників, і гілочки, що розповідають про вчителів. Стовбур цього дерева міцний та могутній, на ньому записані імена директорів, які віддали та віддають своє серце школі. А корені дерева проникають аж у 1863 рік, коли було створене народне училище в селі Сали (Грушівка) – сучасна Грушівська школа. У Судаку аналогічне училище з'явилося в 1868 році, а в Коктебелі та Отузах (сучасна Щебетівка) – в 1902-му. Отже, наша школа – одна з найстаріших шкіл Судацького регіону.

Наприкінці минулого року великою шкільною родиною ми відсвяткували 150-літній ювілей нашої школи. На свято завітала помічник депутата Верховної Ради України Б. Дейча С. Шабельникова, заступники судацького міського голови Е. Абляїмов, М. Горбатюк, в. о. грушівського сільського голови Н. Каравьова, голова регіонального Меджлісу І. Аметов, депутат міської ради Ш. Мустафаєв, керівник відділу освіти Судацької міської ради Н. Некрасова, завідувач методичного кабінету Ю. Собко, директор судацької школи № 3 Ф. Сайджалілова та багато інших. Кохен прийшов з теплими вітаннями та подарунками. Від судацького міського голови В. Серова було вручене подарунковий сертифікат на 10 тисяч гривень, від відділу освіти – щоденники судацького школяра та інше. На свято були присутні учні, вчителі, батьки, випускники школи різних років, жителі села. Звучали спогади тих, хто вчився у школі відразу після війни та в інші роки.

Випускник школи 1987 року, історик, краєзнавець Олексій Тимиргязін коротко ознайомив присутніх з істо-

емних та бажаних зустрічей. Пишається школа своїми випускниками. Багато із них прославляють її за межами Грушівки. Серед них – Ф. Пеев, науковий співробітник в галузі ядерної фізики в Національному науковому центрі Харківського фізико-технічного інституту; С. Воложанінов, декан Сімферопольського сільськогосподарського інституту; О. Гарнічев, керівник управління економіки Судацької міської ради; Л. Веденріков, підполковник відставці; В. Муромцев, підполковник, комендант Новосибірського округу; П. Пеева, архітектор; І. Яценко, завідувач сектора ре-

страції Судацької міської ради та багато-багато інших.

Випускні школи О. Савкін загинув 18 вересня 1985 року в Афганістані, виконуючи свій інтернаціональний обов'язок, нагороджений Орденом Червоного Прапора посмертно.

За період існування Грушівської школи з 1863 року керувало нею 15 директорів, працювало близько 300 вчителів, «медалістами» стали 14 випускників, Похвальними грамотами за високі успіхи у навчанні було нагороджено більше 200 учнів, стипендіатом Ради міністрів АР Крим у 2010/2011 навчальному році стала

учениця Олександра Бичек.

Сучасна школа зберігає та примножує все краще, що було досягнуто за минулі півтора століття. У 2013/2014 навчальному році школа нараховує 413 учнів, що навчаються в 30 класах. Із них – 8 класів з українською мовою навчання (цього року буде перший випуск учнів українського класу), 10 класів з кримськотатарською мовою навчання, 12 класів з російською мовою навчання. Навчально-виховний процес здійснюють 49 творчих учителів, які добре знають і люблять свою справу. Завдяки їхній невтомній праці учні досягають високих резуль-

татів у навчанні, беруть участь та перемагають у різноманітних шкільних, регіональних та республіканських олімпіадах, конкурсах, фестивалях. Школярі з 2007 року успішно займаються пошуковою краєзнавчою роботою. На сьогодні 15 учнів школи є дійсними членами Малої академії наук АР Крим, друкують свої вірші, твори у періодичних виданнях, шкільний газети.

Л. В. ЮРІЙЧУК,
педагог-організатор
Грушівської ЗОШ,
Ганна ЧЕПУХІНА,
учениця 11-Б класу,
Аліна СЕДНЕНКОВА,
учениця 9-А класу

На фото (зліва направо): депутат Судацької міської ради Шевкет Умерович Мустафаєв, заступник судацького міського голови Емірсалі Сеттарович Абляїмов, помічник народного депутата ВР України Б. Д. Дейча Світлана Миколаївна Шабельникова, директор Грушівської ЗОШ Галина Степанівна Мустафаєва, начальник відділу освіти Судацької міської ради Наталя Анатоліївна Некрасова, заступник судацького міського голови Марина Володимирівна Горбатюк зі школярами

МОЖЕ, СТАТИ ЖУРНАЛІСТОМ?

Ось і розпочався 2014 рік, він для мене підsumковий. Я закінчу 9-й клас. Настав час розмірковувати про свою майбутню професію. Я люблю тварин – може, мені стати ветеринаром? Та ні, Айболит з мене не вийде, я бояусь зробити боліче і не можу бачити, коли тварина не може сказати, що болить...

Може, мені стати вчителем початкових класів... А може, педагогом-організатором... А ось і нагода поспілкуватись з нашим шкільним організатором Людмилу Вікторівну Юрійчук. Відбулась велика подія в нашій школі. Ми відсвяткували 150-річчя Грушівської (Салинської) школи. Відбувся великий концерт, на якому звучали пісні, вірші трьома мовами (російською, українською, кримськотатарською), танці народів Криму виконували учні, випускники нашої школи, звучали спогади випускників різних років, які супроводжувались слайдами з історії школи. Однією з ведучих цього торжества і була Людмила Вікторівна. Йду до неї на розмову.

– Людмила Вікторівно, скажіть, чим подобається ваша професія, чи складно було підготувати таке свято?

– Для мене професія вчителя – це продовження сімейної династії, а щодо торжества, то це – історія моєї школи, де навчались мої рідні, я закінчила цю школу, моя донька пішла

в перший клас тут. А готувати свято було не складно, навіть цікаво, коли поруч так багато однодумців. Працювали всі. Галина Степанівна Мустафаєва, директор нашої школи, знайшла таких людей, які передавали інформацію через Інтернет, по телефону, поштою, бо самі не могли приїхати. А скільки фотографій, архівних документів принесли наше односельчані... Та ти бачила їх на стендах, але це лише маленька частка того, що є тепер у нас в архіві!

– А що вам більш за все запам'яталось з цього свята?

– Та спогадів буде багато і на все життя... Але я була часлива бачити і чути свою першу вчительку Н. І. Богатирьову, класного керівника Г. З. Кравчук. Свято не закінчилось, а мені вже хотілось ще зустрічі. Та вона відбудеться вже скоро – у лютому. А я розклюю тобі секрет, що Галина Степанівна вже готовується до 155-річчя нашої школи.

– А як ви думаете, я зможу стати вчителем?

– Аліночко, мені сподобалось, як ти спілкувалась зі мною, а може, тобі стати журналістом?

– Дякую за пораду! Я тепер подумаю над цим.

Після тієї розмови я вирішила написати статтю до «Кримської світлиці», це моя перша спроба. Може, й справді колись із мене вийде журналіст?

Аліна СЕДНЕНКОВА, учениця 9-А класу Грушівської школи І-ІІІ ступенів

Людмила Вікторівна Юрійчук з юними учасниками свята

МОВИ РІДНОЇ БЕРЕГИНЯ

Народилася майбутня вчителька в селі Кривлове Дніпропетровської області в родині колгоспників. На все життя запам'яталися її роки післявоєнного дитинства: як разом з братом пасли колгоспних свиней, як селяни орали землю коровами, або самі голодні, виснажені впалилися в борони, щоб отримати трудодні.

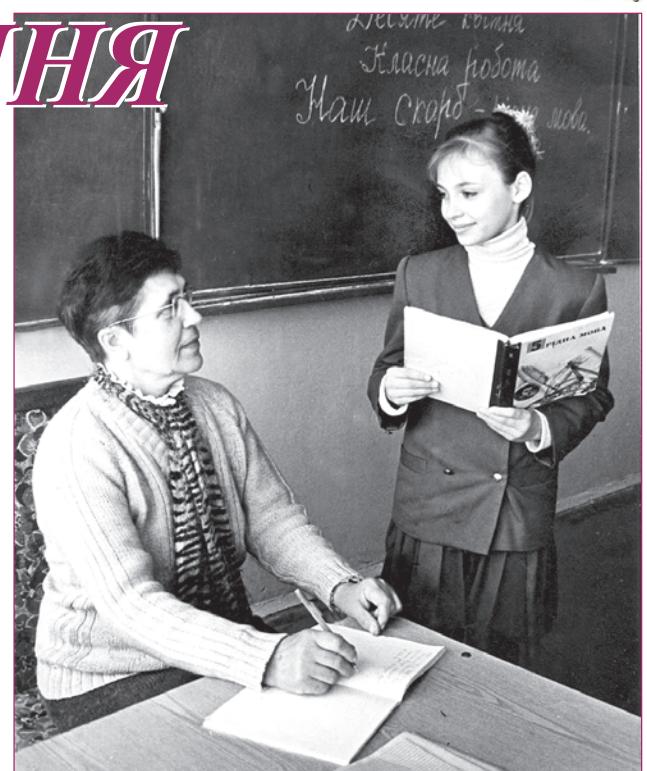
— Дуже тяжко було, але вижили, — згадує Валентина Петрівна. — У нашому селі школи не було. Ми ходили щодня в село Краснє за п'ять кілометрів. Уроки готували при гасовій лампі. Училися добре і відмінно. Моею улюбленою книгою був «Кобзар» Т. Шевченка 1840 р. видання, який подарував мені дядько Іван. Цю дорогу моєму серцю книгу я перечитую знову і знову, тільки вже дорослими очима. Змалку займалася громадською роботою, була старостою класу, редактором шкільної газети «Ранок». Дуже любила співати і танцювати, тому залюбки брала участь у художній самодіяльності. Відколи пам'ятаю себе, завжди мріяла бути вчителькою. Але батько бачив мене тільки інженером. Тож після закінчення школи в 1953 році довелося мені вступити до Дніпропетровського інженерно-технічного інституту. Повчилася там місяць... і пішла, не могла зрадити своєму покликанню. Працювала старшою піонервожатою в сільській школі, потім училися в Горлівському інституті іноземних мов. Спершу викладала в школі французьку і німецьку мови. Та трохи згодом вирішила екстерном здобути фах учителя української мови та літератури на філологічному факультеті Кримського педінституту, де у той час, до речі, навчався і наш Данило Андрійович Кононенко. Адже викладачів української мови тоді не вистачало, і я розуміла, що набагато важливіше навчати дітей рідної мови. Та й знання іноземних мов на уроках української мені теж знадобилося, часто

не так вже й часто в наш час трапляються люди, які фактично усе своє життя присвятили улюблений професії. Валентина Петрівна Коваленко — вчителька української мови та літератури сімферопольської школи-ліцею № 3 ім. А. Макаренка цього року відзначає своєрідний професійний ювілей — 60 років педагогічного стажу! Валентина Петрівна понад 30 років керувала місцьким об'єднанням учителів-україністів, тривалий час працювала завучем ЗОШ № 26, була директором Будинку пioneriv. За плідну працю вчительці були присвоєні категорії «Старший учитель», «Учитель-методист», «Відмінник народної освіти України». Її беззаперечно можна назвати майстром своєї справи. Набувши багаторічного досвіду роботи з дітьми, здобувши усі фахові категорії, вона, ідучи в ногу з часом, опановує ще й інноваційні технології — працює над науково-методичною темою «Створення ситуації успіху, розвиток пізнавальної діяльності учнів шляхом використання сучасних інноваційних технологій на уроках української літератури».

кімнати народознавства. Добре й небайдужі люди з різних регіонів України надсилали до школи вишиті рушники, серветки, сорочки, кофти, писанки, макітри, казанки, рубель, яким прасували одяг, гребінки для вовни, качалки тощо. Експонан-

тів зібрались дуже багато, й директор школи Людмила Максимівна Вишняк підтримала таку ініціативу учителів. У травні 2006 року на відкритті народознавчої кімнати в школі-ліцеї № 3 була присутня й відома майстрина української народної вишивки Віра Сергіївна Роїк, яка принесла багато дарунків. Ця кімната є досі, бо усі ці роки її берегине незмінно залишається Валентина Петрівна Коваленко.

Немає вже серед живих Віри Сергіївни, але з'язок її родини зі школою не переривається. Нещодавно у нашій газеті була надрукована невеличка замітка В. П. Коваленко про виховний захід, присвячений життю і творчості Героя України, видатної кримської вишивальниці Віри Роїк. На цьому заході серед почесних гостей був син Віри Роїк — Vadim Mi-

хайлович та її учениця Світлана Лавренюк.

Нам, колективу редакції, дуже приємно додати, що завдяки Валентині Петрівні вже багато років поспіль триває творчий з'язок школи з нашою «Кримською світлицею» та, зокрема, з нашим дитячим «Джерельцем». Ось що пишуть її вихованці із ЗОШ № 26:

— На уроках української мови ми працюємо з газетою «Кримська світлиця». Валентина Петрівна дає нам різні завдання — знайти у статтях префікси або подвоєння та інше. А коли нещодавно прочитали у «Джерельці» оголошення про конкурс «Мій улюблений учитель», відразу вирішили відгукнутися і

запропонувати свої твори, — пише Юля Саприкіна.

— Наша школа — найкраща! — пишиться Богдан Геворкян. — В школі дружний колектив учнів та вчителів. Відбувається багато олімпіад, змагань, конкурсів. А ще мені дуже пощастило з учителькою, яка мені — приклад для наслідування. Це — Валентина Петрівна Коваленко, улюблена вчителька української мови та літератури.

Вона проводить літературні ігри, кросворди, вікторини. У неї дуже великий досвід роботи з дітьми. Лише за рік ми багато чого взнали. На її уроках завжди цікаво. Валентина Петрівна дуже добра людина. Вона вчить нас бути вихованими, чесними, ввічливими, хоче, щоб ми вирости достойними людьми. А ще вона вчить нас любити нашу рідну Україну!

— Нам дуже подобається «Джерельце», а особливо дитячі твори, які у ньому друкуються. Нам теж захотілося поділитися своїми творчими роботами. До цього нас заохочує вчителька української мови. Найдорожча для мене людина — це Валентина Петрівна Коваленко. Вона навчає мене з 5-го класу. Я й зараз бачу перед собою її обличчя, ласкаву усмішку. Тепле проміння її очей зігріває мене. Вона для нас — друг і порадник. Вміє відчувати наш настрій, вчить нас пізнавати самих себе, привчає мислити. Вона — добра і справедлива і ставить лише заслугені оцінки. З якою емоційною енергією і душевною зацікавленістю вона розповідає про поетів, письменників! Я її шаную за те, що вона

добра, чесна та розумна, — розповідає нашим читачам Ганна Квасова.

— Любов до української мови, до літератури мені привнесла моя вчителька Валентина Петрівна Коваленко. Я їй дуже вдячний, шаную за те, що вона справедлива, — написав Юрій Васютін.

З цих невеличих дитячих дописів до «Джерельця» перед очима постає образ чуйної, доброї, справедливої вчительки, яка є для своїх учнів прикладом для наслідування, іншим другом і порадником. А до того ж вона ішо є чудова дружина, мати, бабуся — берегиня родинного залишку. У родині — повна гармонія і взаєморозуміння. Адже всіх поєднує ще і улюблена справа — викладання української мови. Чоловік Валентини Петрівни — Олександр Полікарпович віддав школі 50 років свого життя, вчителюючи в ЗОШ № 38 та ЗОШ № 26. Їхня донька Ольга Олександрівна Кривко викладає українську мову в вечірній школі № 7. Син Валерій Олександрович працював у ЗОШ № 26.

Тому й не дивно, що ця родина міцна і дружна. Цього року подружжя Коваленків святкує, як кажуть у народі, смаргайдове весілля — 55 років (!) подружнього життя. Смаргайд — камінь, що символізує вічне життя. Тож нехай ваша любов сяє вічно, шановна Валентина Петрівна! Бажаємо вам ще довго жити в здоров'ї, щасті і добрі, радіти дітям, онукам та вавільним учням. Нехай посінєте вами добро повернеться до вас сторицею!

Любов СОВІК

День української писемності та мови в гімназії пройшов дуже яскраво: висловлювання відомих людей про мову, стінні газети, виставки, конкурси знатців української мови ім. П. Яцика, а ще — вишиванки. Різnobарвні, яскраві, незвичайні. Напередодні свята було запропоновано учням прийти у вишиванках. 63 учні одягли вишивані сорочки.

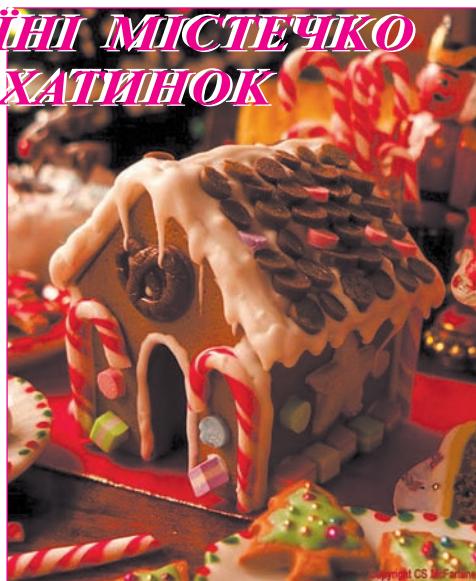

ДЛЯ СЛУХНЯНИХ...

ПЕРШЕ В УКРАЇНІ МІСТЕЧКО З ПРЯНИЧНИХ ХАТИНОК

Подібне рукотворне диво досі можна було побачити хіба що в Канаді, США та Японії. А 3 січня 2014 року вперше в Україні, та й самій Європі, містечко з пряничних будиночків спорудили найвагадливіші кулінари Одеси. Розташоване воно у затишній залі арт-центру Олександра Коробчинського на Пушкінській вулиці. На цій виставці представлено більше двадцяти кондитерських шедеврів із пряників, карамелі та шоколаду.

За словами ініціатора цього різдвяного заходу Світлани Павлюченко, в конкурсі на кращий виріб узяли участь як відомі ресторатори і професійні кондитери, так і любителі — домогосподарки, журналісти, архітектори, викладачі. Спеціально для виставки склали оригінальний будиночок і учасниця кулінарного шоу «Великий пекарський турнір» на телеканалі «1+1» Тетяна Касько. Майже всі істівні помешкання населені господарями, а поруч з хатинками бачимо коней, домашніх тварин, снігових баб, святково прикрашені ялинки. Найбільше захоплення у всіх викликає будиночок, відлітий цілком із шоколаду. А ще тут є карамельна хатинка, вона найдорожча — коштує чотири тисячі гривень. Покушувати солодкі споруди, звісна річ, не можна,

щоб гостям не було прикро, іх тут чають медянками у вигляді сердечок. Учасники виставки-конкурсу впевнені, що подібні містечка з пряничних хатинок віднині з'являтимуться у Південній Пальмірі на Різдвяну святу щороку.

Сергій ГОРИЦВІТ

...ДЛЯ НЕПОСЛУХІВ

ВЕРЕДА

Мала мама одинця, Одинця-мазунця.
Мамі з ним була біда:
Одинець був вереда.
Вереда вередував,
Всім спокою
не давав:
І бабусі,
Й тьоті Iрі,
І сусідам
По квартирі.
Навіть котику-
Воркотику
Малому
Від плачу
Тікати доводиться
Із дому.
А горобчики
Сміються
У садах:
— Цвірь-цвірінь!
Уже проснувся
В е — р е — д а!
Ось у ліжку
Він сидить,
В стіну стука:
— Мамо, иди!
Іди сюди!
Візьми на руки! —
Хлопець дригає ногами,
Обливається слізами
І подушку обімі:
— Ma! Ma! Ma!

Умиваєт
Одніця, —
Репетує
Мазунець
Без кінця!
Кулачками
тре він очі:
— Я вмиватися
не хочу!
Теплої води нема!
Ma! Ma! Ma!
Мама мило
Червоненське
Узяла,
Вереду свого
Вмівати
Почала.
Знову плаче:
— Я не хочу!
Ой, заходить
міло в очі:
Ти намиюєш
Дарма.
Ma! Ma! Ma!
Стала мама
Вереду
Утирати,
Вереда давай
Ще дужче
Кричатъ.
Він до лоба приклада
кулачок:

— Ой, колючий
рушничок.
Рушничок!
Наче голки,
Бахрома.
Ma! Ma! Ma!

Мама супу
Із каструлі
Налила,
Мама ложку
Вередулі
Подала.
— Нащо ложка?
Забери ти!
Хочу суп
з тарілки пити! —
І руками обома
Він тарілку підніма.
— Ma! Ma! Ma!
Тут за шию
Потекло —
Гаряче!
Верещить він:
— Ой, пече!
Ой, пече!
Як затупає ногами
Ta до мами
із слізами:
— Суп гарячий...

Їж сама!
Дай того... чого нема!
Ma! Ma! Ma!
Ось бабуся
Вже зайшла
До кімнати,
Булку з маком
Принесла
Для внучати.
— Я не хочу істи так!
Виберіть
із булки мак!
Чом варення
в ній нема?
Ma! Ma! Ma!

Грицько БОЙКО

українського народного вишивання в Україні сягає корінням у глибину століть. Вишиванка, за свідченням Геродота, був прикрашений одяг скіфів. Знайдені на Черкащині срібні бляшки з фігурками чоловіків, датовані VI ст., при дослідженнях показали ідентичність не тільки одягові, але й вишивані

кольори, тканина завжди цінувалися та мали велике значення, адже вишиванка говорить не тільки про матеріальний стан та добробут її господаря, а й про його індивідуальність, походження, статус...

Наталя ВАСИЛЬЄВА, учитель української мови та літератури гімназії № 9 м. Сімферополь

Н. Я. Васильєва з наймолодшими учасниками Дня вишиванок

ШЕВЧЕНКОВСЬКІ ЗМАГАННЯ

19 січня у школі-гімназії № 10 міста Сімферополь відбувся III етап IV Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Т. Г. Шевченка. Участь у творчих змаганнях взяли учні зі всього Криму, які на минулих етапах виборили право представляти своє місто або район. Перед учасниками виступила Баймуханова Надія Михайлівна, методист Інституту підвищення кваліфікації працівників освіти, яка привітала з уже здобутими перемогами та побажала натхнення та наснаги усім у боротьбі за лідерство.

Конкурс набув особливого значення, адже у 2014 році вся Україна святкує 200-річчя від дня народження славетного Кобзаря. Зазвичай учасникам пропонуються завдання, в яких необхідно проявити обізнаність у житті та творчості Шевченка, висловити власну думку стосовно спірних питань, що пов'язані, зокрема, з культурою, мораллю, які сприяють об'єднанню, формують почуття патріотизму, оптимізму й віри в щастливе майбутнє Української держави, про яку мріяв і писав у своїх творах Шевченко, або ж стосуються літературної та мистецької спадщини митця. Проте цього року перед учнями старших класів та студентською молоддю питання поставили набагато серйозніші. За-

вдання були побудовані таким чином, що у своїх відповідях учень висловлювали власні міркування стосовно най актуальніших питань не тільки соціального, а й політичного життя держави. Тобто молодь, у руках якої майбутнє, вже зараз закликують формувати власну соціальну позицію та непохитні моральні якості, які будуть гарантами впевнено-го та міцного майбутнього нашої держави. І саме конкурс, який посидається на ім'я титанії, може порушувати, доносити такі складні та неоднозначні питання сьогодення до молоді.

Наразі переможці визначені і вони будуть представляти наш регіон на Всеукраїнському етапі. Вони позмагаються не тільки за омріяний титул переможця, а й за Президентську стипендію, которую держава надаватиме найкращим знавцям слова та думки Шевченка, які гідні імені послідовників традицій Кобзаря. Цілком імовірно, що наші учні здобудуть омріяну перемогу.

Хочеться вірити, що у подальшому конкурс буде охоплювати все більшу кількість учнів, які висловлюють свою зацікавленість та небайдужість не лише до минулого України, а й до формування світлого майбутнього.

Христина ЖДАН,
учениця 11 класу Стальнівської ЗОШ
І-ІІІ ступенів Джанкойського району,
учасниця конкурсу

ЩЕ ОДНА ПЕРЕМОГА!

життя вчительки», успішно пройшли тестування, дала майстер-клас з теми «Групові технології, зорієнтовані на осо-бистоти учнів» на прикладі закріплення теми «Розряди прикметників за значенням». Та найщасливішим для неї став урок у 6-Б класі на тему: «Числівник. Загальне значення, морфологічні ознаки, син-таксична роль», який і приніс їй впевнену перемогу у конкурсі. Тема уроку була подана в ігровій формі із використанням числівників, діти працювали групами, а ще вчителькою було використано ори-гінальний квазі-прийом — пе-ревтілення однієї з учниць в телеведучу.

Від щирого серця вітаємо вас, Олену Миколаївну, з ішіє однією перемогою. Бажаємо вам нових творчих ідей, успіхів та досягнень! Нехай ваша праця приносить щастя вам і вашим учням!

Олена Миколаївна через нашу газету сердечно дякує всім, хто її підтримував та допомагав у цьому нелегкому шляху до перемоги. Це — директор школи З. В. Ніколова, колеги Л. О. Фурсова, В. В. Члек, чоловік Д. В. Чумаков.

НЕВ'ЯНУЧА КВІТКА ЛЮБОВІ

РОЗДУМИ ПІСЛЯ ПРОЧИТАННЯ КНИГИ Д. Г. ЯНКА «КВІТКА ЗАВ'ЯЛА У РОЗКВІТІ»

«В путі праведності є життя, і на стежці її нема смерті!». (Пр. 12:28)

«Зорі долі у твоїх грудях». (Шіллер)

В океані сучасної української літератури мені зближнув яскравий промінь маяка — книга батьківської любові, сповідь серця Дмитра Григоровича Янка до рано померлої донечки Наталії як благородний символ гармонії сердець, краси родинного щастя, щирої дружби, як вічний архетип України — родиноцентризму через мудру філософію серця: «Як лице до лица у воді, так серце людини до серця людини» (Пр. 27:19).

Геніальний Первозвум Григорій Сковорода писав: «Світ є книга, яку ми читаємо, як текст Бога, прагнучи міряти час Вічності», у локальному ми прагнемо шукати глобальне, в однічному — унікальне й не-повторне.

Ця книга батьківської любові уже теж належить Вічності, бо живить любов'ю Землю й Всесвіт, є свідченням не протистояння «батьків і дітей», а божественної солідарності у часі просторі, мудрого родинного виховання, про що писав Г. С. Сковорода: «Немає нічого кращого за добре виховання: ні чин, ні багатство, ні рід, ні милість

вельмож, хіба що добре народження. Воно — над все — сім'я щастя і зерно виховання». Таке виховання є «спасительним вихованням», ідеалом духовно-морального розвитку особистості, про що читаємо у Біблії: «Послухай, мій сину, напушення батька свого, і не відкрай науки матері своєї — вони бо хороший вінок для твоєї голови, і прикраса на шию твою».

Наталія — старша дитина в дружній родині Дмитра Григоровича і Галини Дмитровни Янків. Вона прийшла у цей світ і опромінила його не лише своєю яскравою, типово українською колоритною вродою, а головне, красою кришталево чистого, доброго, люблячого серця, відкритого красі Божого світу, як квітка — сонцю, як море — небу, як долина — горам... Тому небеса визнали її творчу долю як талановитого, перспективного мистецтвознавця у сфері монументальної скульптури України.

Усе своє коротке, на жаль, життя (до 40 років) Наталія Дмитрівна Янко вносила в навколишній світ (родинний і суспільний) ідеал: немеркнуче, радісно-сліпуче сяйво творчої енергії, особливого українського (і Янківського!) оптимізму, невичерпної доброти і тре-

петної любові до всіх: батьків, бабусь, дідусів, молодшої на 5 років сестрички-подруги Оксани, до родичів, друзів, знайомих, до близькіх і дальніх, які для неї усі ставали близькими. Не по роках розвинена дівчинка любила читати, пізнавати Божий світ. Про таких дітей, людей з повним моральним правом говорять як про світлоносних.

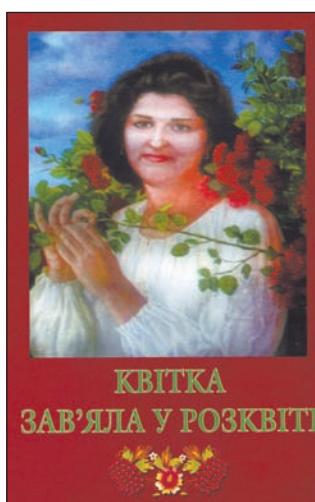
Такою була душа Наталії, яка прагнула краси у всьому, зокрема, і в науковому покликанні мистецтвознавця у відділі образотворчого мистецтва Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, а також в Інституті історії, де готовувала дисертацію з монументальної скульптури України XIX—XX ст.

Вона була улюбленою хрещеницею відомого скульптора, народного художника СРСР і України, лауреата Державної премії СРСР і Шевченківської премії — Олександра Олександровича Ковальова, а згодом стала вірною хранителкою його квартири-музею: усі 11 років, відпущених Богом, до самого відходу у Вічність через тяжку, невиліковну хворобу. Хрещений батько і його хрещениця навіть поховані поруч на Байковому кладовищі міста Києва: як нерозлучними вони були у земному житті, так не розлучилися у Вічності...

У Наталії з її сестрою Оксаною було золоте, щасливе дитинство, бо жили вони в оточенні люблячих людей, близьких по духу і по крові. Родина багато мандрувала, мала щастя спілкуватися з матінкою-природою в різних куточках України, колишнього СРСР і навіть за кордоном. Це були Одеса і Крим, Скадовськ, Полтавщина — Україна і Світ...

Родина батьків була оплотом серця Наталії, не в'янучим квітом люблячого серця. Про це свідчить кожна сторінка книги батька Д. Г. Янка «Квітка зав'яла у розквіті», написана з любов'ю, щемом серця, трепетною пам'яттю про кожен день спільногого родинного щастя.

Читач не може не порадіти, що у наш бурений час зустрічаються такі діаманти любові, дружби, взаємозуміння, родинної гармонії, як у сімействі Янків. Перед нашими зачудованими очима проходить, ніби стрічка, життя не лише Наталії, а й усіх членів родини, їхнього найближчого оточення, що наповнює серце благословенням, яке подарував Господь цій чудовій, талановитій, уні-

**КВІТКА
ЗАВ'ЯЛА У РОЗКВІТІ**

8 СІЧНЯ 1654 РОКУ ВІДБУЛАСЯ ПЕРЕЯСЛАВСЬКА РАДА. БЛИЗЬКО 300 ОСІБ БІЛЬШ НІЖ НА 300 ЛІТ НАПЕРЕД ВИЗНАЧИЛИ Й ДОЛЮ – ЗАЛЕЖНОСТІ ТА РАБСТВА. НІНІ СИТУАЦІЯ ПОВТОРЮЄТЬСЯ: НАМ ЗНОВУ ОБИРАТИ ШЛЯХ – ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЧИ ДО МИТНОГО СОЮЗУ...

(Продовження. Поч. у № 3-4)

Підбурені та підкуплені полковники посунули стіною на Виговського, на ходу виплескаючи своє невдоволення. Двох послів, котрих гетьман відправляв до Варшави, козаки забили. І якби не польські жовніри, запрошені гетьманом, невідомо, чи відіїх би й Виговський. Вони силоміць підхопили його, посадили на коня. І за мить загін польських вершників щез за гаем. Полковники не встигли й отямитися – так усе швидко відбулося.

– От кому служив Виговський! – пролунало над гаем і стоголосо прокотилося над козацьким військом.

– Ганьба зрадникові Виговському! – відізвалося луною.

Невдовзі на ріці Узень, неподалік від Білої Церкви, зібралися інша рада. Вона закликала Виговського скласти свої повноваження і віддати булаву. Гетьман був у розpacі – старшина та полковники так і не зрозуміли переваг Гадяцької угоди і, по суті, заганяли себе у стійло московського самодержця. А це означало повну втрату незалежності і вольностей. Так він разомріковував. На жаль, так і сталося.

Виговський зрозумів, що його битва за вільну Україну програна. Цьому міг би якоюсь мірою посприяти Гадяцький договір. Та того не сталося. Україну по живому розрізали на дві частини – Лівобережну та Правобережну. Одна гибла під чоботом російського царя, інша – польської шляхти.

Сам він осів на землях, що перевикували під владою Речі Посполитої. Король передав йому в управління Барське старство та Київське воєводство, так би мовити, в подяку за Гадяцькі статті. І тепер він мав чин сенатора. Та це його не дуже тішило. Він на той момент клопотався іншим – якимось чином вивезти з Чигирину дружину Олену та сина Остапа. Він зв'язався з Іваном Мазепою, який на той час був «покойовим» у польського короля Яна II Казимира, з проханням посприяти.

А московські воеводи знайшли в Києві юного Юрася Хмельниченка, якому виповнилося вісімнад-

Юрій Хмельницький

Отак і «зізватали» малолітнього, недосвідченого Юрася на гетьмана. Дорадниками йому призначили генерального осавула Івана Ковалевського, прилуцького полковника Петра Дорошенка та запорозького кошового Івана Сірка. Тут же вирішено відправити послів до Виговського за бунчуком та булавою.

– Ясновельможний гетьман України Юрій Хмельницький наказує віддати йому клейноди, – вимогив сказав старший посолства.

Схоже, Виговський чекав на посланців. Спокійно всміхнувся:

– Мені нині з ними тільки морока. Я їх не для себе тримав. Однаке наполягаю на тому, щоб супроводжував їх до гетьмана мій брат

напали москалі. Сутичка була короткою, але жорстокою. Нападники частину козаків посікли, декому вдалося вирватися. Вони й розповіли, що сталося... Данила зв'язали і, навіть не повідомивши Юрасю, повезли до Москви. Та в дорозі біля Калуги розтерзали бранця, порізали на шматки. А потім залишили очі сріблом й відправили назад до Чигирину. Дружина Катерина місця собі не знаходила та все побивалася біля труни небіжчика. Кажуть, і Юрася ранком прибіг попроситися з тілом родака. Глянув – і заплаяв. Не для його вразливої юної душі такі страхіття. Хоч, можливо, це зроблено зумисно, аби ще дужче залякати молодого гетьмана.

Розправа з Данилом Виговським не на жарт розгнівила козаків. Вони не сподівалися на таку жорстокість московських зайд.

дипломати самовільно внесли в текст. За ними московський воєвода мав бути не лише в Києві, а й у Переяславі, Ніжині, Чернігові, Брацлаві, Умані. Гетьманові заборонялося вести дипломатичні переговори з іншими країнами, а тільки через московський уряд. Київський митрополит зобов'язувався визнати зверхність московського патріарха. Козацька рада не мала права усувати гетьмана без згоди царя, а гетьманові призначати або звільнити полковників без згоди ради. Гетьман може відправлятися в похід лише з дозволу московського самодержця, проте зобов'язаний надавати військо на вимогу царя. Козацькі залоги мають залишити терени Білої Русі.

Юрася хотів було відмовитися, та його залякали присутністю величезного московського війська навколо Переяслава. І Трубецької ще й натякнув, що не підписання цих статей попахує зрадою. А за нею можна й головою поплатитися. Принижений, психологічно розчавлений Хмельниченко підписав навіть пункт, за яким увесь рід Виговських підлягав депортації. Спочатку родаків ненависного Івана Виговського вивезли до Москви, а звідти до Тобольська. Шлях до Сибіру для невгодних українських гетьманів та полковників був прокладений.

Тим договором Юрася обіклили, як вовка, червоними прaporцями на половани. Тепер гетьманові не можна ступiti крок уліво чи вправо без згоди Москви. Фактично саме звідси почалася трагедія всієї подальшої історії Русі-України. Бо та Переяславська підробка 1659 року, здійснена московськими дипломатами, стала єдиним офіційним документом, під яким у подальшому після обрання ставили підписи українські гетьмані, тим самим легітимізуючи її. Ех, Юрасю, славного батька син нікчемний, що ти наробив?! О, старшино та полковники, як могли ви відати Україну, за незалежність якої так палко змагалися, на поталу московитам? О, легендарний запорозький отаман Іван Сірко, чом допустив отаке поневолення? Заплакала Україна, вмиваючись кривавими слізами...

Віктор СТУС,
письменник, заслужений
журналіст України
(Продовження буде)

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

ЛЮТОЙ

1

1922 р. – політбюро ЦК КП(б)У ухвалило рішення про вивезення 8 млн. пудів хліба з голodomору України до Росії.

Народилися:

1879 р. – Микола Капустянський, український військовий і політичний діяч, генерал-хорунжий Армії УНР, один з керівників Організації українських націоналістів.

1897 р. – Євген Маланюк, український поет, письменник, культуролог, літературний критик. Ідея утвердження державності України – центральна ідея поетичного універсуму Є. Маланюка.

1902 р. – Оксана Лятуринська, українська поетка і скульптор.

Помер:

1882 р. – Петро Кішка, матрос, герой Кримської війни.

2

1932 р. – нарком постачання СРСР Анастас Мікоян видав наказ про створення постійного запасу хліба в Закавказзі в кількості 2 млн. пудів пшениці і 2 млн. пудів кукурудзи за рахунок України і Кубані.

Народилися:

1812 р. – Євген Гребінка, письменник, педагог, видавець. Як і багато хто в українській, російській та польській літературі вдавався в умовах міколаївської реакції до жанру байки, яка мала в Україні давні традиції й досягла найвищого рівня у

Є. Гребінка

XVIII столітті в «Баснях Харковських» Григорія Сковороди та в російських байках Івана Крілова. Гребінка творчо переосмислив здобутки попередників у жанрі байки й надав їм ширшого жанровогозвучання, вивіши в них українські реалії та думки, що відображають світогляд українського селянина.

Найяскравішою гранню творчості Гребінки є його лірична поезія українською та російською мовами. Країна з-поміж українських поетичних мініатюр – «Українська мелодія» («Ні, мамо, не можна нелюба любити») стала народною піснею. А російський романес на слова Гребінки «Очи черні, очи страстні» приніс Гребінці ще й світову славу.

В історії української культури Гребінка залишився наївно ще й як ширшій учасник у вирішенні Шевченкою долі, коли брав участь у викупленні його з кріпацтва

та допоміг видати «Кобзар» 1840 року.

1845 р. – Іван Пулюй, український фізик і електротехнік, організатор науки, громадський діяч. Характерною рисою наукової творчості Пулюя є те, що об'єктом його уваги завжди були проблеми, які перебували на передньому краї фізичної науки та технічного прогресу: молекулярна фізика, катодні промені, електротехніка, властивості та природа рентгенівських променів.

Після того, як К. Рентген 23 січня 1896 р. виступив з лекцією про «Новий ряд променів», І. Пулюй 15 лютого 1896 р. виступив з публічною доповіддю «Про невидимі промені та фотографування невидимого».

У цій доповіді Пулюй грунтально пояснив присутнім та на численних вдалих прикладах продемонстрував суть і характер Х-променів (так називав їх К. Рентген), грунтально пояснив характерні властивості цих променів та їхню відмінність від катодних. Пулюй ознайомив слухачів зі своїми фотознімками, зробленими за допомогою Х-променів, які він одержав при застосуванні вакуумної лампи, сконструйованої ним ще в 1880 році.

1863 р. – Тимофій Бордуляк, український письменник, священик УГКЦ.

1901 р. – Валер'ян Підмогильний, український письменник і перекладач, один з найвидатніших прозаїків українського «розстріляного

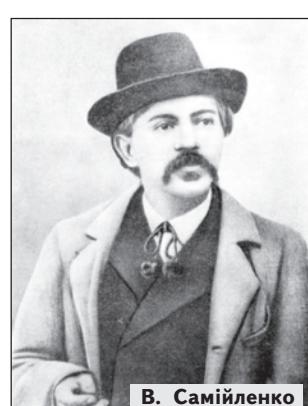
відродження». Розстріляний в соловецькому таборі у листопаді 1937 року.

3 1940 р. – у Вінниці утворено Комітет українців Канади (КУК).

1994 р. – Верховна Рада України ратифікувала в повному обсязі Договір про скорочення і обмеження стратегічних наступальних зброй (СНВ-1).

Народилися:

1864 р. – Володимир Самійленко, український поет-лірик, сатирик, драматург і перекладач. Поетична спадщина Самійленка включає ліричні і сатиричні вірші, переклади творів з російської та зарубіжної класики. Іван Франко сказав про нього: «Він – українець, свідомий українець, усюго душою відданий своїй країні та своєму народові, – і се в Росії тип поки що свіжий, тип, можна сказати, будущини. От тим то він такий дорогий і любий кожному українському серцю, такий саморідний та національний – не штучний, а

В. Самійленко

немов так готовий уже виріс із рідного ґрунту. Він живо відчуває всі зневаги і всі – на жаль, такі нечисленні – ради рідного народу».

1952 р. – Галина Лозко, український етнограф, релігієзнавець, засновниця Об'єднання ріднівірів України. Доктор філософських наук, вперше розробила концепцію «етнорелігійного ренесансу».

Помер:

2009 р. – Павло Загребельний, український письменник, Герой України, лауреат Державної премії СРСР, Шевченківської премії.

4

1793 р. – внаслідок другого поділу Польщі Волинь і Поділля долучено до Російської імперії.

Народилися:

1879 р. – Василь Королів (Старий), український громадський діяч, письменник, видавець і маляр, один із засновників Української Центральної Ради.

1880 р. – Климент Квітка, український музикознавець-фольклорист. Чоловік Лесі Українки.

1885 р. – Степан Балей, український і польський психолог. Автор «Нарису психології» (1922) – першого українського підручника з психології в Галичині, дві праці присвятив психології творчості Т. Г. Шевченка.

Помер:

1494 р. – Юрій Дрогобич (Котермак), астроном, док-

тор медицини та філософії, ректор Болонського університету, перший українець – автор друкованої книги (вийшла в світ 1483 року).

5

1585 р. – у Львові засновано Успенське ставропігійське братство.

РУКОТВОРНА КРАСА

Міст від свого серця до сердець глядачів проклада виставка декоративно-ужиткового мистецтва «Крим з любов'ю», що демонструється цими днями у Будинку художника в Сімферополі. Двісті експонатів сорока авторів створили яскраве і барвисте мозаїчне полотно з різних матеріалів, на якому композиційно оформленім блоками розміщені в трьох залах ручне ткацтво, кераміка, вишивка, розпис по склу і тканинах, вироби з дерева і металу, ляльки, аплікації і проекти інтер'єрів.

— Такою великою кількістю виробів різних ремесел, які характеризуються новизною і високою виконавською майстерністю, ми вперше представляємо проект «Кримський стиль», — сказав на відкритті виставки голова Кримської республіканської організації Національної спілки художників України, заслужений художник України Микола Моргун. — І в цьому велика заслуга його керівника, відомого кримськотатарського художника Мамута Чурлу. Він і сам створює чудові вироби та композиції на основі традицій предків, і інших запалює на нат-

хненний труд своєю енергією, ідеями та розробками. Більше двадцяти років тому в Сімферопольському художньому музеї відбулася перша виставка старожитностей кримських татар, зібрана М. Чурлу ще в Узбекистані. Там національними ремеслами ніхто з них не займався, за винятком ювелірного мистецтва. І це єдиний випадок, коли сімейне ремісниче заняття, передаючись від батьків дітям, продовжує розвиватися і вдоосконалюватися на сучасному ґрунті. Всі інші народні ремесла кримським татарам довелося реставрувати за музейними експонатами, розповідями старожилів і речами з їхніх скринь, по-новому освоювати древні національні техніки робіт.

Мамут Чурлу провів велику дослідницьку роботу з вивчення орнаментальної спадщини, розшифровування семантики древньої образотворчої мови. У ній прочитується яскравий слід, який залишили на кримській землі цивілізації скіфів, античної Греції, Візантії, тюркських і мусульманських світів. Ти-сячі років їхньої історії є з тим

ґрунтом, з якого черпали силу культурні корені кримських татар. Їхнє вивчення і розвиток у сучасних умовах покладені в основу проекту «Кримський стиль», у рамках якого древні магічні знаки продовження і збереження роду, сім'ї, символи родочості та достатку по-новому інтерпретуються в роботах художників творчого об'єднання «Чатир-Даг» («Шатро-гора») Айдара Асанова, Ельвири Османової, Ельдара Гусенова, Айдера Абібулаєва та багатьох інших. Творчу майстерню «Ель-чебер» («Рукоділля») створив Рустем Скібін, виховані в ній більше десяти талановитих майстрів-керамістів.

— Він навчає інших і при цьому вчиться сам, постійно щось експериментує то зі світильниками, то з барабанами, — говорить про свого молодшого колегу М. Чурлу.

Удвох вони об'їздили з кримськими декоративно-прикладними виробами майже всю Україну від Львова до Маріуполя. Виставки в рамках проекту відбулися за кордоном — у Парижі, Анкарі, Москві, Варшаві. У переддень Нового року кримська експозиція демонструвалася в Казані. Етностиль стає все популярнішим на всій планеті. Він проникає в різні сфери сучасного життя. І творчість кримських художників — учасників проекту

також затребувана сьогодні як на туристичному ринку у вигляді сувенірів, так і у внутрішньому просторі півострова для оформлення музеїв, ресторанів, кафе, домашніх інтер'єрів, використовується для потреб національних обрядів і побуту.

Центральним на виставці є дивовижної краси панно «Молитва про Крим» М. Чурлу. Його художник створював складною технікою вишивки бавовняними та акриловими нитками на лляній основі більше року, поєднавши в святковому колоріті символи-обереги та побажання розвіту кримській землі.

Навіяній античними та візантійськими мотивами розпис тарілок і посудин Леоніда Корсуня, який вперше разом з сином Станіславом бере участь у виставці.

З вишивки на тканині почався інтерес до народних ремесел у Гульнари Негляденко, який поступово розширився роботою з іншими матеріалами і техніками. Наприклад, її панно «Троянда Криму» виконане з використанням теракоти та емалі. А останнім часом вона захопилася повстю. Її вироби двічі демонструвалися на виставках у Києві, як і вишивки двосторонньою гладю панною Юлії Тулупової. А цього року третюю учасницею від Криму до них приєдналася Венера Курмаєва.

Власний стиль у техніці гарячого батику створила Ельміра Сейт-Аметова. Для її освоєння вона цілий рік жила з сином в Індонезії, на батьківщині цього виду розпису тканин. Її великоформатні панно з шовку «Райдуга» та «Черепиці» відзначаються м'якою кольоровою гамою та особливою виразністю.

Всього ж на виставці демонструють свої вироби три представники цієї творчої родини.

Багато імен відомих, а багато і нових майстрів. Кожен з новачків — як діамант: варто тільки трохи його огранувати, і він починає віблискувати всіма гранями свого таланту. Молоді майстри, у багатьох з яких по дві вищі

освіти і друга — художня, швидко стають професіоналами, сміливо експериментують у кольорі та композиції, дизайні виробів. І слово їхнє — нове та оригінальне, як, наприклад, у керамічних наборах для чаю.

— Буває, прийдеш на виставку і відчуваєш тривожність, стурбованість, — говорить голова Меджлісу кримських татар Рефат Чубаров. — А тут уся зала проникнута таким яскравим світлом, від якого радісно на душі. І не тому, що цей день незвично для зими сонячний і теплий, а тому, що бачиш у виробах життя в його кращих проявах і від цього надихаєшся сам.

Валентина НАСТИНА

ЛУНАЛА АВТОРСЬКА ПІСНЯ

«Мистецький експрес» вдруге зібрав у місті Соснівці, що на Львівщині, шанувальників творчості галицьких митців. Першого разу соснівчани знаюмилися з поетичними творами львівських авторів. А тепер — лунала пісня! Зустріч була організована з ініціативи активістів БФ «Еко-милосердя» м. Соснівки та бібліотекарів філії № 5 Центральної бібліотечної системи.

У читальній залі бібліотеки зібрались соснівчани, щоб послухати авторську пісню. Бібліотекар Наталія Бекерська розповіла про широкий і вузький зміст такого явища, яким є авторська пісня, про велику популярність таких творів, про народну любов до них.

Перед слухачами виступили композитори і виконавці власних пісень — Ігор Байор, Оксана Федонюк, Павло Савчук. Ав-

торські пісні виконав гурт «Галичанка». Спеціальним гостем свята був жовківський митець — поет, композитор, виконавець власних пісень Богдан Бовшик.

На свята звучали пісні різної тематики: ліричні, романтичні,

патріотичні. Велотуристи БФ «Еко-милосердя» оригінально презентували свої туристські пісні перед імпровізованою ватрою, на якій в казанку закипала каша, а на екрані в цей час демонструвався фіلم про веломандрівки команди. До речі, наша велокоманда брала участь

у велотуристичних змаганнях — обласних і міжнародних — тож там і там у конкурсі туристської пісні посіла перше місце!

«Мистецький експрес» — це творчий проект-експеримент БФ «Еко-милосердя» та бібліотекофілії № 5 міста Соснівки, що покликаний популяризувати ук-

раїнське мистецтво, втілене у слові, пісні, музиці, танці, пензлі художника. Ініціатори проекту планують ознайомлювати соснівчан з творчістю багатьох талантів рідного краю, прагнучи не обминути ні постаті, ні події у творчому процесі сьогодення.

Віра ОЛЕШ

